Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Iulie 1910. *Nr. 69—70.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 5763 Bis. 1910.

Publicațiune oficială.

Sinodul arhidiecezan în sesiunea sa din anul 1910 prin conclusul Nr. 82 din ședința dela 1/14 Maiu în afacerea cu clasificațiunea parohiilor a adus următoriul conclus: Parohiile se împart în 3 clase.

I.

1. La clasa I. aparțin parohiile din orașe, cele din comunele centrale protopresbiterale, cele din comunele bisericești cu 2 sau mai mulți parohi, fără considerare la numărul sufletelor, și alte parohii cu preste 1500 suflete.

2. La clasa II. aparțin parohiile dela sate cu mai mult ca 1000 și mai puțin ca 1500 suflete.

Parohiile pentru cari e votată întregirea dela stat maximală și dacă nu au 1000 suflete se consideră ca parohii aparținătoare la clasa II.

2. La clasa a III. aparțin toate celelalte parohii.

II.

1. La parohia de clasa I. pot concura candidați cu 8 clase gimnaziale sau reale și testimoniu de maturitate cu absolutor teologic și testimoniu de cualificațiune preoțească cu calcul distins, respective foarte bine.

2. Pe preoții, cari n'au cualificațiune pentru parohie de clasă imediat superioară, dară s'au distins pe terenul bisericesc școlar și cultural prin zel faptic și prin capacitate intelectuală și morală, și dacă au 5 ani de serviciu bisericesc, consistorul arhidiecezan îi poate declara vrednici și îndreptățiți să competeze la parohii de clasă imediat superioară.

III.

1. La parohia de clasa II. pot concura candidați cu 8 clase gimnaziale sau reale și testimoniu de maturitate, absolutor teologic și testimoniu de cualificațiune preoțească cu calculul „bine".

2. Dacă la prima publicare de concurs nu concurg candidați cu cualificațiunea recerută, se publică concurs nou, și în lipsa de concurenți cu cualificațiunea de clasa a II-a, se admit și concurenți cu cualificațiune pentru parohii de clasa a III-a.

IV.

1. La parohii de clasa III. pot concura candidați cu absolutor teologic și cualificațiunea preoțească cu pregătirea din școalele medii prescrisă de regulamentul seminarial în vigoare.

2. Drepturile acuirate nu se pot altera.

Conclusul acesta se publică în calea aceasta spre știrea și acomodarea tuturor, pe cari i privește.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 1/14 Iuniu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Adresa partidului naționalităților.

In ședința de Luni a dietei ungare deputatul naționalist român dl *Dr. Teodor Mihali* a prezentat proiectul de adresă al clubului parlamentar naționalist, presidat de d-sa, rostind întâi o cuvântare potrivită, ascultată cu atențiune din partea dietei. Proiectul de adresă are textul următor:

Maiestate Imperială și Regală Apostolică!

Trimitem salutul nostru omagial Maiestății Voastre și cu inimile pline de recunoștință mulțumim lui Dumnezeu pentru bunătatea cu care a îngăduit ca Maiestatea Voastră să deschideți în persoană și actualul ciclu al corpurilor legiuitoare, ca să putem începe activitatea noastră, care tinde la înălțarea strălucirii tronului și la întărirea puterii țării.

Adânc pătrunși de convingerea, că puterea monarhiei, strălucirea tronului, consolidarea statului și fericirea popoarelor țării nu se poate realiza, decât prin o activitate constituțională întemeiată pe deplina armonie dintre cei doi factori ai legislațiunei, — atunci când dăm expresie acestei convingeri, credem că avem datoria patriotică de a arăta Maiestății Voastre și acea convingere a noastră, că această armonie atât de mult dorită și într'adevăr necesară nu se va putea realiza decât numai ținându-se samă de trebuințele acelea, de a căror necesitate popoarele țării sunt pătrunse.

Și îngrijorați foarte de viitorul patriei, trebue să declarăm acum, mai nainte de toate, înaintea feții preaînalte a Maiestății Voastre, că dieta țării întrunită cu această ocazie nu reprezintă adevărata voință a popoarelor țării din cauză, că pe de-oparte prin însași legea electorală ce este în vigoare massele mari de cetățeni sunt lipsite de posibilitatea de a contribui cu voturile lor la o formare a reprezentanței țării în conformitate cu necesitățile într'adevăr simțite de popoarele țării, iar de altă parte la alegerile de deputați ce au trecut s'au făptuit abuzuri față de cari voința adevărată a popoarelor nu s'a putut validita. Coruperile s'au făcut cu totul pe față. Influențarea prin bani a conștiinței alegătorilor și a convingerilor lor politice nu numai că a stârnit scandalizarea în întreagă țara, dar trebue să inspire deja și din considerații de moravuri publice cele mai serioase îngrijorări în inimile tuturor cetățenilor cari țin la tron și la țară. Funcționarii din administrație, organele statului și chiar jandarmeria regească s'au amestecat în mod parțial în alegeri în așa măsură, cum nu s'a mai putut observa niciodată sub era guvernării constituționale, iar dispozițiile legii au fost nesocotite și de o parte mare dintre președinții alegerilor.

In consecință, ori cât ne-am da samă de împrejurarea, că dela parlamentul actual își așteaptă rezolvarea numeroase probleme urgente și importante, și ori cât de mult dorim desvoltarea pașnică și întărirea pe toate liniile a țării noastre, nu putem să ascundem acea convingere, că majoritatea parlamentară creată între atari împrejurări și cu astfel de mijloace nu este îndreptățită a se provoca în acțiunile sale la voința popoarelor țării și nu este nici chemată, nici corăspunzătoare pentru a îndeplini reforma vieții noastre de stat reclamată de evoluția vremilor și care reformă nu se mai poate amâna de aci înainte.

Maiestate Imperială și Regală Apostolică!

Forțele vitale ale Ungariei sunt înăbușite de criza politică ce dăinuește de zeci de ani și toate încercările făcute pentru înlăturarea definitivă a acestei crize și pentru statornicirea unor referinți, cari să garanteze mersul neconturbat al vieții de stat, au rămas fără rezultat.

Recunoașterea temeinică a cauzelor acestei împrejurări regretabile ne-a întărit în acea credință a noastră, că pentru a satisface trebuințelor de stat și de viață publică ale Ungariei, cadrele de până aci ale constituției nu sunt suficiente și că a sosit timpul, ca aceste cadre să fie lărgite și să li se dea un conținut corăspunzător schimbării referințelor politice, sociale și de naționalitate.

Numai prin înscrierea în legi a dreptului de vot universal, egal, direct, secret, cu votarea în comune se poate realiza cu succes reorganizarea Ungariei amăsurat spiritului timpului. Toate încercările ce s'ar îndrepta spre falșificarea acestei idei sub pretextul unor lozinci diferite, cari ar putea eventual să placă unora sau altora, ar amâna numai posibilitatea consolidării țării, și făcând imposibilă, prin meșteșugiri, manifestarea constituțională a adevăratei voinți a popoarelor, împedecă punerea unei temelii solide pentru armonia dintre cei doi factori ai legislațiunei, care armonie numai atunci poate fi sinceră și dăinuitoare, când parlamentul țării reprezintă adevărata voință, adevăratele dorinți și trebuinți ale popoarelor țării, pentru că numai din satisfacerea acestei voinți, acestor trebuinți și acestor dorinți juste poate să rezulte hotărârea patriotică a milioanelor populației de a garanta bucuroși și cu mâna largă desvoltarea instituțiilor necesare.

Având în vedere împrejurările arătate în cele premergătoare și acomodându-ne și dorinții părintești a Maiestății Voastre, manifestate în mesajiile, atât din 1906, cât și de acum ale Inaltului Tron, așteptăm, ca numai decât după ce se vor fi rezolvit cele mai neamânabile necesități de stat, guvernul Maiestății Voastre să prezinte Camerei, înaintea ori-căror altor probleme, proiectul de lege despre sufragiul universal, egal, direct, secret, cu votarea în comune, și în proiect să se prevadă toate precauțiunile necesare pentru garantarea libertății și a curățeniei alegerilor.

Avem toată încrederea, că Maiestatea Voastră nu veți permite crearea unei legi electorale în așa fel, ca să rămâie exclusă și pentru viitor din cadrele constituției acea parte a populației, care este cea mai prețioasă din punctul de vedere al înfloririi țării, iar de altă parte prin împărțirea cercurilor electorale sau prin alte meșteșugiri să se vateme interesele popoarelor nemaghiare ale țării, care măsură, făcând deosebire între popoarele țării în împărțirea drepturilor ar face într'adins din nou imposibilă consolidarea țării, care nu se poate întemeia pe nedreptate sau pe supremația unui popor oare-care asupra celorlalte popoare ale țării, ci numai pe mulțumirea de o potrivă a intereselor tuturor popoarelor, și dându-se ființă acelui sentiment obștesc, în care fiecare cetățean vede cu drept cuvânt în interesele țării interesele sale proprii.

Pentru aceste considerații vedem cu durere, că în înaltul mesaj al Maiestății Voastre rezolvirea chestiei de naționalități în conformitate cu sistemul modern de stat întemeiat pe desăvârșita egală îndreptățire nu este indicată printre problemele de urgență ale Camerii, de și această chestiune a fost atras asupra sa atențiunea preaînaltă a Maiestății Voastre încă din timpuri de mai de mult și Maiestatea Voastră urmând unei părintești îngrijiri a drepturilor tuturor popoarelor de sub sceptrul Maiestății Voastre în 1861 și 1866 ați adresat preagrațios dietei ungare avertismentul, ca naționalităților nemaghiare să le acorde drepturile lor și să se îngrijească a crea atari instituții, cari să garanteze ființa națională a diferitelor popoare ale Ungariei.

Este un lucru notoric și se dovedește și prin datele numerotării populației săvârșite prin organele statului, că aproximativ jumătate din populația țării este nemaghiară. Și popoarele nemaghiare ale țării sunt mândre de a fi dovedit totdeauna credință nestrămutată față de tron și patrie, și nici între împrejurările cele mai grele nu s'au clătinat în această credință a lor. Cu drept cuvânt deci pot aștepta popoarele nemaghiare ale patriei, ca postulatele lor naționale să fie satisfăcute în cadrele statului. Urmând părintești purtări de grije a Maiestății Voastre, dieta din 1868 a creat articolul de lege XLIV din acel an despre egala îndreptățire a naționalităților. De și această lege satisface postulatele juste naționale ale popoarelor nemaghiare numai în măsură foarte neînsemnată, totuși nici măcar această lege sancționată de Maiestatea Voastră n'a fost executată nici odată și nu se execută nici astăzi. Din contră, guvernele ce s'au perindat au dat la ordonanțe, iar parlamentele au creat legi, cari nu s'au mărginit să scoată

din vigoare cei mai mulţi paragrafi ai articolului de lege 44 din 1869, ci au de scop a despoia pe popoarele nemaghiare ale ţării de individualitatea lor naţională şi a le contopi în naţiunea maghiară etnică.

Intelectualii popoarelor nemaghiare sunt aproape cu totul preteraţi în administraţie, în jurisdicţie precum şi în celelalte funcţiuni ale statului. In contra dispoziţiilor categorice ale legii, limbile popoarelor nemaghiare sunt nesocotite pe teritoriile locuite de aceste popoare nu numai în faţa judecătoriilor şi în institutele de educaţie poporală ale statului şi ale comunelor, dar şi în administraţiile comunale şi municipale. Articolul de lege 27 din 1907 pretextând intenţia unei instruiri mai cu succes a limbii maghiare, împedecă pe popoarele nemaghiare nu numai întru a se cultiva în limba lor maternă cel puţin în şcolile lor, ci le face imposibilă câştigarea celor mai necesare cunoştinţi elementare chiar în şcolile lor, şi guvernul precedent s'a pus în contrazicere cu dispoziţiile lămurite ale tuturor legilor existente, şi amestecându-se fără nici un drept şi fără nici o chemare în chestiile instrucţiei religioase s'a încumetat a limita folosirea limbii materne şi în instrucţia religioasă.

Drept consecinţă a acestei politice nepatriotice popoarele nemaghiare ale ţării sunt cuprinse de o adâncă nemulţămire şi vedem cu îngrijorare pagubele nenorocitelor lupte de rasă gata a isbucni, şi ele vor putea să atingă chiar temeliile fiinţei statului nostru.

Nu se poate permite ca Ungaria să fie expusă la primejdii de felul acesta, şi pentru aceea trebue să se pună capăt sistemului acestuia.

Consolidarea statului nostru nu trebue să o căutăm provocând într'adins, prin o politică greşită, împerechieri între popoarele ţării, ci să o căutăm în buna înţelegere a acestor popoare. Iar buna înţelegere nu se poate întemeia pe unitatea de limbă şi de altfel nerealizabilă, ci numai pe aceea unitate a sentimentelor patriotice, care izvoreşte din comunitatea de interese cimentată în timp de o mie de ani şi cari sentimente patriotice sânt înăscute conştiinţei naţionale a popoarelor.

Credinţa noastră este, că numai acea politică va putea realiza o consolidare firească a Ungariei, care va şti să împace postulatele integrităţii teritoriale ca stat a ţării cu condiţiile de existenţă naţională a a diferitelor ei popoare.

In consecinţă aşteptăm dela guvernul Majestăţii Voastre să prezinte parlamentului de urgenţă proiecte de legi, cari vor putea să realizeze această armonie şi cari vor satisface dreptele postulate naţionale ale popoarelor nemaghiare ale ţării. Dar şi până când se va face aceasta, cerem, ca guvernul, abandonând principiul respectării discreţionare a legilor practicat de guvernele de mai înainte, să aplice legile existente fără a da cuvânt oare căror consideraţiii particulare ce le-ar avea pentru sau contra unei sau altei dintre naţionalităţi, să invalideze acele ordonanţe cari vatămă drepturile naţionale ale cetăţenilor şi să prezinte în cel mai scurt timp proiecte şi pentru scoaterea din vigoare a acelor dispoziţii de lege, cari, urmând politica greşită de până acum şi ţintind la unificare subt deviza unităţii naţionale, drept urmare a acestei tendinţi, au deşteptat în inimile popoarelor nemaghiare ale ţării neîncredere faţă de stat.

Maiestate Imperială şi Regală Apostolică!

Cu toate că, din cauzele arătate până aici, Camera aceasta nu poate fi privită ca expresia adevăratei voinţi a popoarelor ţării, şi cu toate că — drept urmare a faptului acestuia — ar trebui să considerăm că fiind terminate problemele acestei camere după ce va fi înarticulat în lege votul universal într'adevăr democrativ şi după ce va fi realizată adevărată egalitate de drept, noi totuşi nu ne putem reţinea să nu desvoltăm pe scurt concepţia noastră despre marile probleme de stat, pe cari Majestatea Voastră le-a înşirat în preaînaltul mesagiu ca fiind între chestiile de resolvit.

Noi dorim restabilirea stării legale, asigurarea echilibrului în economia statului şi întărirea creditului statului. Actualul sistem de imposite nu este nici drept, nici nu este potrivit pentru aceasta, şi noi dorim ca sistemul de imposite să fie aşezat pe temelii nouă, aşa ca sarcinile publice să se împartă mai just şi mai echitabil între cetăţenii statului. Dorim să se valoreze pricipiul progresivităţii în tot soiul de dări, şi dorim în primul rând reforma dreaptă a dării de pământ, pe baza unui nou şi drept catastru. In interesul clasei muncitoare şi în general în interesul claselor sociale mai sărace credem, că este cu dreptate să se şteargă darea de consum a celor mai necesare alimente şi peste tot să se reformeze accisele şi impositele indirecte, ca să se poată valida şi pe terenul acesta principiul drept al proporţionalităţii în purtarea sarcinelor. Credem că este neapărat de lipsă ca în locul minimului de existenţă aparent, prevăzut în noile legi de imposite, să se introducă scutirea de sarcini a adevăratului minim de existenţă nefalsificat şi totodată să se asigure prin lege deplină scutire de dare a locuinţelor şi imposibilitatea de a li se înstrăina casele în cari locuesc. O datorinţă care nu se mai poate amâna a acestei Camere, este şi regularea pe calea legii a dărilor comunale, municipale, bisericeşti şi şcolare în aşa fel, ca comunele mai sărace să poată fi scutite de povara aproape insuportabilă a acestor imposite prin aceea că li se hotărăsc marginile maxime până la cari pot ajunge. Şi mai credem că faţă cu acestea este just ca să se înarticuleze iarăşi în lege darea de lux, care a fost ştearsă curând, după ce a fost înfiinţată odată.

Primim cu satisfacţie omagială îngrijirea părintească a Majestăţii Voastre ca să se prefacă sistemul nostru administrativ după împrejurările şi cerinţele schimbate ale ţării, şi sperăm că cu prilejul acestei transformări care se poate face numai pe baza principiului modern al autonomiei, ştergându se instituţia învechită a virilismului şi dreptul de candidare care împiedică manifestarea voinţei libere a cetăţenilor, că deci, cu ocazia aceasta vor fi luate în considerare justele pretensiuni naţionale şi de limbă ale popoarelor nemaghiare din ţară conform poruncii principiului singur adevărat că fie-care popor să fie administrat în limba sa. Aceasta o aşteptăm şi când se vor aranja chestiile, cari urmează să fie rezolvite pe terenul justiţiei şi între cari înşirăm regularea dreptului de întrunire, precum şi asigurarea mai intensă a libertăţii presei şi a libertăţii de cuvânt.

Dorim cotinuarea acţiunii de colonizare şi parcelare, pe lângă o aplicare justă şi echitabilă, precum şi regularea ei dreaptă pe calea legii pentru-că în deosebi pe terenul acesta guvernele de până acum au comis nedreptăţi strigătoare prin procedeuri unilaterale şi nejuste, întrucât n'au împărtăşit de binefacerile acestei acţiuni popoarele nemaghiare ale ţării şi au sămănat ură între fiii diferitelor naţionalităţi din ţară.

Noi credem, că unul dintre scopurile de căpetenie ale oricărui proect ce va presinta guvernul Majestăţii Voastre, prin cari se promovează interesele economice şi comerciale, desvoltarea industriei şi îmbunătăţirea situaţiei muncitorilor, este ca să se îndrepte condiţiile de traiu în ţară, fiindcă am considera de o nenorocire cu urmări incalculabile dacă, din causa condiţiilor insuportabile de traiu, nu s'ar putea împiedeca emigrările atât de numeroase.

Dorim, ca guvernul Majestăţii Voastre să presinte cât mai curând proiectele prin cari să se asigure autonomia bisericii romano-catolice, şi autonomia bisericii române gr. cat. cu desăvârşire independent una de alta, precum şi proiectele prin cari să se desvolte congrua preoţimii. Tot atât de mult dorim însă, ca drepturile asigurate prin lege de autonomie ale celorlalte confesiuni să tămăduească rănile făcute autonomiei bisericilor de guvernele de mai înainte.

Dorim executarea §. XX din 1848 faţă de toate confesiunile ţării, pe baza principiului egalităţii de drept. Procedura de până acum, de a ajuta unele confesiuni cu sume mari şi de a refusa altora şi cel mai necesar ajutor, nu este izvorul bunei înţelegeri între cetăţeni, ci al noilor amărăciuni mari şi îndreptăţite, al neîncrederii faţă de stat.

Desvoltarea instrucţiunii este şi o dorinţă arzătoare a inimilor noastre. Cel mai important interes al ţării este ca să se asigure fiecărui cetăţean progresul cultural. Noi din partea noastră vom ajuta bucuros, ca fiecare popor al ţării să se poată împărtăşi de binefacerile culturii lui naţionale, să fie crescut în ea şi s'o poată cultiva cu deplină libertate, de oarece numai popoarele bogate şi culte pot fi razim sigur al tronului şi al patriei, iar cultură adevărată nu se poate face decât prin educaţie morală-religioasă în limba proprie.

Afară de aranjarea chestiei băncii conform intereselor economice ale ţării, vedem şi recunoaştem necesitatea desvoltării armatei în aşa măsură şi direcţie, încât să corăspundă problemei de a putea apăra siguranţa şi poziţia monarhiei. Tocmai pentru aceasta dorim, ca armata să fie scutită de lozincele cari duc la rătăciri şi să rămâie o astfel de instituţie a statului, în care Maiestatea Voastră face să simtă fiecare fiu al popoarelor Maiestăţii voastre, că religia lui, naţionalitatea şi limba maternă sunt luate în considerare în măsura egală pentru toţi. In interesul intensităţii instrucţiei militare care este o problemă din ce în ce mai importantă, ţinem că este necesară o organizare a trupelor, în care instruarea ostaşilor să se poată face pretutindenea în limba lor maternă. In acelaş spirit aşteptăm să se facă şi noua procedură penală militară, atât din punct de

FOIŞOARĂ.

Biserici cu averi proprii.

— Dare de seamă. —

Trecutul bisericii noastre româneşti, în lipsa aproape totală de monografii alcătuite de cunoscători, este puţin studiat. Nenumărate monumente religioase şi istorice îşi aşteaptă omul, care să le desgroape din întunerecul uitării şi să le tălmăcească, până când mai e cu putinţă tălmăcirea, pregătind astfel drumul pentru istoricul de mâne.

Un cunoscător, care simte în sufletul său o nesfârşită râvnă pentru cercetări de monumente istorice bisericeşti, este administratorul Casei Bisericii din România, dl *Petru Gârboviceanu*

In anul 1904 dl Gârboviceanu a dat la iveală lucrarea sa „Şapte biserici cu averea lor proprie", tipărită de administraţia Casei Bisericii. Continuare a publicaţiunii dela 1904 este seria apărută acum, sub titlul *„Biserici cu averi proprii"*, scrisă de acelaş autor şi tipărită de aceeaş administraţie.

Dl Gârboviceanu în prima sa lucrare declarase, că „e o datorie să se dea la iveală comorile noastre artistice, uitate prin munţi, sate şi orăşele, şi să se arete trecutul nostru cel plin de slavă, pentru lege şi ţară, al monumentelor, în care se ascund asemenea comori".

Din precuvântarea cărţii sale din urmă aflăm, că administraţia Casei Bisericii a început în anii ultimi să publice câteva importante lucrări în senzul dorinţelor exprimate de dl Gârboviceanu. S'au tipărit cu sprijinul şi în editura acestei administraţiuni interesante monografii asupra schiturilor şi mănăstirilor din ţara românească, iar din Ianuarie 1908 a început să apară revista trimestrială „Buletinul comisiunii monumentelor istorice", din care s'au tipărit până acum vre-o zece fascicole vrednice de luare aminte.

Noul volum „Biserici cu averi proprii", al dlui Gârboviceanu vorbeşte despre următoarele *opt* biserici:

I. *Biserica Icoana*, sau la Icoană, din Bucureşti.

II. *Biserica Schitul Icoana*, tot d'acolo.

III. *Biserica Sf. Nicolae — Şelari*, iarăşi din capitală.

IV. *Biserica Tălpălari*, din Iaşi.

V. *Biserica Donie*, din Focşani.

VI. *Biserica Sf. George Nou*, din Craiova.

VII. *Biserica din Comoşteni* (Dolj) şi

VIII. *Biserica „Ghenoaica"*, din Vadul-Săpat, comuna Tohani (Buzău).

Cele trei biserici din capitala română sunt înălţate în veacurile 17—19, cea din Iaşi, Focşani, Craiova şi Comoşteni datează din secolul al 18-lea, iar cea din Vadul-Săpat din al 19 lea.

Bisericile acestea, al căror trecut cum vedem, nu se urcă mai sus de secolul al 17-lea, sunt mai totdeauna *reclădiri*: bisericile de mai nainte clădite din lemn, ajunseseră la derăpănare, ori dacă erau zidite din peatră, din cauza cutremurilor de pământ, precum şi din cauza îngropării cadavrelor în nemijlocita apropiere de murii bisericii, se găseau în deplorabilă stare, altădată cutremurul făcea ca locaşul sfânt să cadă din temelie la pământ, sau focul năpraznic schimba o biserică în ruine.

Ctitori ai bisericilor pomenite au fost sau cutare prea cucernic monah, sau un căminar, adecă un mare boer care strânsese camina (darea de beuturi spirtuoase), sau un mare vistier, un păharnic, un staroste, sau în sfârşit un biv vel ceauş (curier al vizirului şi fost căpitan peste 500 de oameni). Uneori reclădirile se fac din ajutorul de obşte; altădată, ca bună oară la Sf. Nicolae Şelari din Bucureşti, după a doua rezidire a urmat a treia rezidire (din anul 1868) cu ajutorul regelui Carol I., pe atunci principe, care astfel a devenit ctitor, iar portretul mural al domnitorului decorează biserica aceasta, reclădită în stil mare şi pictată de artişti.

Multe şi frumoase bunuri au fost lăsate moştenire acestor biserici. Ţările româneşti au fost totdeauna bogate în suflete pioase de creştini. Autorul arată cu deamăruntul, care sunt proprietăţile bisericilor, cum au sporit cu anii şi ce venite aduc astăzi pentru acoperirea cheltuelilor.

Este prea adevărat, că averile ctitoriceşti n'au fost în toate vremile bine administrate, ba câte odată s'au înstrăinat moşteniri însemnate, nesocotindu-se voinţa testatorilor. Insă, cu înfiinţarea Casei Bisericii, lucrurile primesc altă faţă, şi neregulele în administrarea averilor bisericeşti încetează.

Ce înrâurire binefăcătoare are o administraţie cinstită, se poate vedea de pildă la biserica unui sat sărac (la „Ghenoaica" din Tohanii Buzăului), unde înainte vreme s'a încassat din proprietăţile bisericii 12 mii de lei în zece ani, iar astăzi venitul bisericii *din aceleaşi proprietăţi* este peste 11 mii de lei într'un *singur* an. Deosebirea va să zică este colosală. „Din venitul astfel economisit, ne spune autorul, s'a reconstruit un local din curtea bisericii, în care s'a instalat şcoala din acest sat uitat de oameni, această lucrare a costat peste 12 mii de lei; s'a împrejmuit curtea bisericii, s'a reparat casa preotului, s'au cumpărat obiecte sfinte în biserică... şi dacă se vor continua lucrările în senzul acesta se vor face adevărate minuni

vedere militar, cât și de economie națională; găsim că nu se mai poate amâna inarticularea în lege a serviciului de 2 ani, pusă în perspectivă de guvernele de mai înainte ale Maiestății Voastre.

Din înaltul mesaj al Maiestății Voastre cu satisfacție omagială am aflat despre aliații neschimbați ai monarhiei și despre raporturile de prietinie cu toate puterile, și dorim ca înțelepciunea Maiestății Voastre, forța monarhiei și puterea popoarelor ei să statornicească binefacerile păcii, care resultă din aceste relații amicale.

Adânc mișcați ne amintim de aniversarea de 80 de ani a Maiestății voastre și rugăm pe Atotputernicul ca, spre bucuria tuturor popoarelor Maiestății Voastre, să dea cât mai mare strălucire și mulțumire lungului șir de ani pe care Vi-i dorim, în cari inima Voastră părintească va fi chemată să se îngrijască din înălțimea tronului de fericirea acestor popoare.

Credincioși neclintiți ai patriei și ai tronului, nădăjduim, că veți asculta dorințele noastre juste și cerem binecuvântările Tatălui din ceruri asupra părinteștii stăpâniri a Maiestății Voastre.

Rămânem ai Maiestății Voastre Imperiale și Regale Apostolice supuși servitori,

deputații din Camera: ungară, croată, slavonă și dalmatină.

Procesele bisericii sârbești.

Am anunțat, că congresul bisericei sârbești dela noi și-a intrerupt activitatea, pe care însă, cu voie preaînaltă, și-o va continua la toamnă. Căci mai are mult de lucrat, mult de curățit.

Cei de mai nainte, așa numiții radicali, cari ajunseseră stăpâni pe biserică, în urma faptului, că ei formau în sesiunea trecută majoritatea în congres, au făcut adecă pradă și risipă in averea bisericei, ca cum ar fi știut, că mult nu vor avea să stee în jurul oalelor pline.

Nici nu au stat. La alegerile din urmă au remas în minoritate, căci credincioșii nu i-au mai onorat pe ei cu încrederea, ci pe alții, mai constienții și cu gândul mai mult la binele obștesc, decât la interesele proprii.

In ședințele ținute ale congresului sârbesc s'au descoperit multe păcate de ale radicalilor, săvârșite în anii trecuți, în detrimentul bisericei. Li s'au censurat socotelile și s'au scos la iveală multe necorectități, cu privire la administrarea fondurilor, din cari așa se vede, că era liber să ceară și să iee fiecare atâta cât voia, ori de cât avea trebuință... Titlu de drept se găsia totdeuna.

Comisiunea congresuală, încredințată cu revidarea socotelilor despre administrarea fondurilor bisericești în anii din urmă, când radicalii erau stăpâni pe ele, a stabilit, că sumele cheltuite pe nedreptul, fără scrupul și conștiență, ori fără justificare suficientă, ar fi următoarele:

In 1903 s'a dat lui Dr. D. Mușițchi pentru revindicarea mănăstirii Hodoș Bodrog 5000 cor., lui Dr. P. Iancovici în procesul fond. Trandafil 3000 cor. In 1904 pentru procesele comunelor, cari se despart de Sârbi, 14029 cor. 70 fil. Pentru perderea acestor procese 7147 cor. 12 fil. de unde și dlui Dr. E. Babeș 4100 cor. In 1905 a mai primit Dr. E. Babeș 400 cor. In 1906 în procesul mănăstirilor s'au cheltuit 33.456 64 cor. anume, s'a dat dlui Dr. B. Ilici 12,787 cor. 15 fil., lui Krasoievici 160 cor. 50 fil. dlui Dr. I. Paciu 950 cor. lui Dr. P. Iancovici 12.200, lui G. Giurcovici 1771 cor. 21 fil. d-lui Dr. E. Babeș 4500 cor., precum și alte cheltuieli extraordinare.

In procesul intentat de Români pentru mănăstirile din Banat s'au cheltuit în anii 1905 și 1906 cu totul 54.792 cor. 83 fil. In 1907 s'au plătit pentru procese lui Dr. Ilici 5000 cor. 66 fil. lui Krasoievici 1562 cor. 37 fil. Dr. E. Babeș a primit 1800 cor. Dr. P. Iancovici 5353 cor. Dr. D. Mușițchi pentru măn. Hodoș 5000 cor. acelaș 2658. In procesul contra dlui Dr. Iosif Gall până la stârșitul anului 1908 s'au plătit 20.895 cor. 19 fil. anume, Dr. E. Babeș 8251 cor. 30 fil. specialiștii 981 cor. 23 fil. Dr. P. Iancovici 190 cor. Dr. Ilici 11.422 cor. 66 fil.

Peste tot pentru procesele mănăstirilor din Banat au cheltuit Sârbii până acum 104.014 cor. 94 fil. S'au mai dat anume adv. Dr. Ilici 133 77 cor. arhim. Il. Zeremski 13561·34 cor. Dr. Tihomir Turcsány, prof. a primit 3600 c. Dr. M. Milosavlevici, adv. 2000 cor., Dr. Emil Vasilievici, adv. 8000 cor. Dr. P. Iancovici 4000 cor. Dr. Kosta Hadzsia, adv. 14500 cor. Dr. D. Mușițchi, adv. 10,000 cor. Dr. Sandor Pongrácz, adv. 2000 cor. Dr. St. Maleșevici, adv. 10,000 cor. Dr. Anton Günther 12,000 cor. Milan Nedelcovici prof. 500 cor. Mladen Karanovici, ziarist, 600 cor. Dr. Alexa Ivici, ziarist, 1500 cor. Dr. G. Krasoievici, fiscal 21,194·06 cor. și spese diverse 325·77 cor. E de însemnat, că președintele actual al curiei dl Günther a primit suma de mai sus în anul 1906, ca advocat.

Vedem deci, că fiecare a băgat mâna în fondurile bisericei sârbești atât de afund, cum numai a putut, pentrucă nime nu l-a împedecat în operațiunile sale. Risipa aceasta, făcută de oamenii congresului din trecut al bisericei sârbești, congresul de acuma a vestejit-o cu asprime, și a dat pe cei ce considerau fondurile de o vacă bună de muls judecății opiniunei publice.

Invățătură bună putem însă se scoatem și noi din aceste destăinuiri, făcute cu privire la reaua chivernisire din trecut a fodurilor bisericești sârbești, și anume aceea, că să fim totdeauna cu grijă mare la alegerile ce le facem pentru corporațiunile noastre bisericești, și să nu trimitem în ele decât numai bărbați, despre cari suntem convinși, că au în vedere binele bisericei, interesele obștești, iar nu interesele proprii. Să ne ferim de a cădea în greșelile Sârbilor, cari nu au fost destul de scrupuloși în alegerea oamenilor lor, ca să nu o pățim și noi ca și ei. Mai notăm, că e vorba, cum va fi înțeles cetitoriul, de cheltuelile făcute de Sârbi în procesele pe cari mitropolia noastră gr. ort. română le-a fost intentat pentru despărțire hierarhică, pentru mânăstiri și fundațiuni, iar sumele plătite domnului *Dr. Babeș* sunt cheltueli stabilite din partea judecătoriilor, la a căror plătire Sârbii au fost obligați prin sentință judecătorească. Motivul, că comisiunea financiară a congresului sârbesc a dificultat și sumele acestea, credem că va resida în faptul, că au lipsit dela socoteli actele justificative.

„Inspectorii școlari confesionali".

Sub titlul acesta a publicat *„Tribuna"* din Arad într'un număr mai recent un articoleș interesant, în care să ventilează idei, vrednice de a fi discutate mai pe larg, pentru a se putea ajunge la o soluție mai mulțămitoare decum e aceea la care a ajuns și sinodul nostru arhidiecezan, cu privire la inspecționarea școalelor confesionale. Reproducem deci și noi articolul, și rugăm pe ceice au ceva de spus în chestia aceasta atât de însemnată, să-și spună cuvântul. Coloanele ziarului nostru le stau deschise. Articolul „Tribunei" e următorul:

Venerabilele sinoade eparhiale din Arad și Sibiiu, în ședințele ținute anul acesta, între altele au hotărât și înființarea a câte unui post de inspector școlar, în scopul de a supraveghia și controla mersul școalelor și al învățământului din diecoeze.

Cumcă inspecțiunea este de o necesitate cardinală, apare din faptul, că la toate oficiile, corporațiunile și societățile este adoptată și recunoscută de toată omenimea. Dar trebue aleasă și căutată forma, care ar fi mai acomodată și mai potrivită pentru ajungerea scopului și folosului ce-l așteptăm dela o astfel de inspecțiune și întreprindere, — căci dacă e vorba ca cu ajutorul inspectorilor generali școlari să putem ameliora progresul în școala poporală, atunci s'ar cere, ca în fiecare tract protopresbiteral să se instituie câte un astfel de inspector, căci unul singur, pe lângă tot zelul și diligința sa, nici pe departe n'ar fi în stare, nici chiar în decursul unui an școlastic, de a inspecționa și vizita după trebuință toate școalele din diecoză.

Inspectorii regești, cari cu toate că mai au și ajutoare (subinspectori), totuși de abea au timp de a putea inspecționa odată la an școalele dintr'un singur comitat, — și oare cum va putea inspecționa un inspector, singur, toate școalele din întreaga diecoză, care după cum se știe se estinde pe mai multe comitate?

Punem cazul, că inspectorul din chestiune ar avea sediul în Arad. Școalele din tractul Aradului, fiind aproape de locuința sa le-ar putea inspecționa mai cu înlesnire. Dar ce va face când va trebui să se estindă cu inspecționarea în celelalte protopopiate și respective dela o margine la alta a diecezei, făcând călătorii lungi cu trenul și la cele mai multe sate cu trăsura? Oare cine va suporta cheltuielile de drum, întreținere și locuință, mai obvenind și restimpuri de recreațiune și sărbători? Inspectorul, ca să nu-și petreacă timpul pe drumuri, va fi nevoit a primi ospitalitatea învățătorilor pe cari va trebui să-i controleze, și oare cum își va putea spune verdictul nejenat asupra lipselor și recăderilor ce va fi constatat în învățământ, când el a fost nevoit a se adăposti în casa învățătorului? Dacă va merge la preot, — care cam de regulă nu e omul învățătorului — în schimb pentru buna primire va face pe placul preotului, dejosind mai mult pe învățător decât merită, iar învățătorul se va disgusta în acest caz dela împlinirea datorințelor sale, văzându se desprețuit și dojenit pe nedrept.

Deci dintre multele obstacole ce ar subversa din o astfel de inspecțiune, făcută într'un mod atât de defectuos și superficial, mai consult și mai folositor ar fi, dacă suma aceea de bani ce s'ar da drept leafă unui singur inspector se va împărți domnilor protopopi cu condițiunea și îndatorirea, ca dânșii afară de ținerea examenelor finale, în fiecare an școlastic cel puțin de patru ori, și anume tot la două luni, să fie obligați, fără de alte taxe și diurne, a cerceta toate școalele din tractele lor, iar despre fiecare caz de controlă să facă raport referentului senatului școlar, care totodată se poate considera și de inspector școlar general, iar dânsul să-l înainteze la consistor.

Dacă protopopii ar lua și primi un atare angajament, nu numai asupra școalei și învățătorilor, ci totodată și asupra preoților, vor putea exercita o controlă cât mai folositoare, atât pe teren moral bisericesc, cât și școlar cultural, căci un protopop, care deja este recunoscut și de alte autorități șef al tractului, aflând și constatând neajunsurile și scăderile în școală și în instrucțiune, va impune mai mult chiar și antistiilor comunale, unde se va vedea lipsa, că din neumblarea copiilor la școală stagnează școala și învățământul. Toți protopopii împreună desigur vor fi capabili de a face mai mult folos școalei, decât un singur inspector în întreaga diecoză.

Un adevărat amic al școalei.

în acest sat sărac și se va da o frumoasă pildă de bună și cinstită gospodărie". Meritul este însă al administrației Casei Bisericii de astăzi.

Fiecare capitol al volumului, de care ne ocupăm, cuprinde pe lângă notele istorice și *ilustrațiuni* potrivite, care înfățișează bisericile, portretele murale ale unor ctitori și catapitezmele dela mai multe biserici; iar la sfârșitul capitolelor se găsesc anexele documentare, care fac partea cea mai mare a volumului acestuia de 368 de pagini. Anexele conțin: orânduiri, diate (testamente), hrisoave, zapise, anaforale (rapoarte), cărți de judecată, înscrisuri, confirmări de danii, cărți de hotărnicie, ofisuri (decrete domnești), jalbe, hotărâri și altele, împreună cu budgetul ultimilor ani, văzut și aprobat de cei competenți în senzul legilor.

Acesta este pe scurt cuprinsul publicației cu titlul „Biserici cu averi proprii".

Lucrarea dlui P. Gârboviceanu, care promite să o continue și cu privire la alte biserici, ar trebui să fie și pentru noi Românii în afară de regat un puternic îndemn la muncă întru cunoașterea monumentelor străbune aflătoare în ținuturile noastre. *eh.*

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuiri. —

(Urmare).

Referitor la educația religioasă a credincioșilor episcopul Moga stăruе de multeori, ca în fiecare Duminecă și sărbătoare să se cetească cazania. Intre alte zice: „ca în toate Duminecile și în sărbători, preoții și diecii de aici încolo și evangelia și apostolul și cazania tot între bărbați și între femei să le cetească, ca să poată auzi și muerile, căci de acolo de unde s'au cetit până acum învățăturile Dumnezeești, ele nu le-au putut auzi, ca să nu mai meargă acasă și după aceasta poruncă flămânde de cuvântul lui Dumnezeu". De obicein cazania se cetea la priciasnă.

Episcopul Moga se interesa și de educația privată a credincioșilor, afară de biserică, dând sfatul prin un circular al lui Fulea, ce cărți să cetească credincioșii. Il transcriu, de oare ce zugrăvește lectura religioasă a poporului român din acele vremuri.

Cinstiți preoți!

Vă îndatorează acest scaun protopopesc a împlini și această poruncă: Fiindcă românii nostri numai din ciaslov s'au obinuit a învăța și dacă învață dintr'aceasta, nu știe nimic despre credință, dragoste și nădejde, fără de cari nimenea nu poate fi fericit, nu să poate mântui, adecă: nu să poate face vrednic a vedea fața lui Dumnezeu, cari toate să cuprind în *catehism*, nu știu despre trup cum să și l grijască ca să ajungă la bătrânețe, și despre suflet cum să și-l apere de păcate încă nu știu nimica. N'au nici o cunoștință despre sfânta scriptură cea veche și cea nouă. Nu știu nimica despre stăpânire, de darea de cătane, de legi și a'te mai multe, pentru ce pricină s'au așezat acestea toate, fără de cari noi puteam trăi unii cu alții în lume în însoțire și în împrumutată dragoste. Nu știu nimica despre năravurile bune și despre purtarea de cinste, nu știu cum să trăiască între oameni ca oamenii, unii pe alții să ne ajutăm și nici odată la nevoe și la năcaz să nu ne lăsăm.

Așa vi se poruncește sf voastre, ca să vestiți oamenilor să lasă pe copiii lor să învețe *catihisu*, bucoavna cu slove românești și latinești, cartea năravurilor bune, testamentul nou și vechiu, că întru acelea cărți se cuprind toate cele de trebuință învățături, ce se cade să le știe fieștecare om creștin, ca să poată ști ce să cade a da lui Dzeu, împăratului și domnilor, deaproapelui și sieși însuși, adecă: cum să știe griji pe sine sufletește și trupește ca să fie în lumea aceasta norocos, iar în ceealaltă fericit, apoi dacă vor învăța acelea cărți pot tot oeti din ciaslov și din psaltire, că aceste cărți sunt de rugăciune nu de a-ș bate copii capul cu a învăța de rost acei psalmi, și în urmă a nu înțelege nimica. Dar dacă vor învăța mai întâiu din cărțile mai sus pomenite, și din ciaslov și din psaltire vor înțelege mai bine. Prea milostivul nostru Monarh și în veci pomenitul Francisc I lea, care mai mult ca cum își iubește un tată copiii săi ne-a iubit pe noi pe Români, încă prin prea milos. orânduială din anul 1816 și 1821 vestește între celelalte și aceasta poruncește, ca cărțile cari să afla la alte legi pe la școale să le prefacem în limba noastră și să învățăm din ele copiii nostri. De bună seamă, că dacă toți supușii fericitei noastre împărății lasă pe copiii lor de învață din mai sus pomenitele cărți, trebue să fie de mare folos, iar din ciaslov și din psaltire nu-i lasă să învețe, pentrucă știu ei bine că dacă vor învăța alte învățături și vor ști din cărțile de rugăciune lui Dzeu a se ruga cu înțeles și pricepere — nu ca ai nostri copii, că ai nostri nu înțeleg nimica din cele ce cetesc, ba încă când zic vre-o rugăciune de rost strică tot înțelesul, că odihnesc unde nu se cade, adecă: zic, *să iasă ochii mei, șterge inimă curată* și altele.

(Va urma.)

Nr. 7500 Bis.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi ca elevi ordinari în cursul teologic al seminariului arhidiecezan sunt poftiţi a-şi înainta la consistorul arhidiecezan până la 2/15 August 1910 cererile instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate din şcoalele medii;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 1/14 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 7501 Şcol.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi în secţiunea pedagogică a seminariului arhidiecezan sunt provocaţi să-şi înainteze la consistoriul arhidiecezan cererile până în 2/15 August, 1910 instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu despre absolvarea cu succes de IV clase gimnaziale, reale sau civile;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol. ţinută la 1 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Şcoalele noastre în primejdie.

Primim o corespondenţă mai lungă din comitatul Hunedoarei, în care un îngrijorat membru al clerului nostru dela sat se plânge, că inspectorul regesc de şcoale din comitatul numit a luat la ochi şcoalele noastre confesionale şi lucră în mod sistematic în direcţia, de a le preface în şcoale comunale, pentruca tot aceia să le susţină cari le-au susţinut şi până acuma, fără a mai fi însă stăpâni pe ele, ca mai nainte. Corespondentul nostru înşiră casuri concrete, din cari se vede cum se lucră, ca să ni se nimicească şcoalele confesionale. Casurile sunt următoarele, dăm domnului corespondent cuvântul:

Comuna Luncoiul de sus are şcoală confesională corăspunzătoare, şi totuşi comisiunea adm. comit. a ordonat înfiinţarea şcoalei comunale, cu toate că representanţa comunală *a respins* unanim şi cu indignaţiune acest impozit fără de rost, — fiind comuna politică de una şi aceiaşi limbă şi lege cu comuna bisericească. Dar s'a decretat din oficiu înfiinţarea şcoalei comunale în contul comunei.

Tot aşa s'a întâmplat cu comuna Luncoiul de jos, Ormindea, Scroafa etc.

De două ori a fost respinsă com. bis. Scroafa, şi numai cu cererea adresată ministrului, a putut ajunge că i s'a dat voie a şi înfiinţa şcoală, resp. a sistemisa un post nou de învăţător. I s'a spus că are să-şi gate edificiul şcolar întâi, apoi că documentele în limba română, deşi traduse şi legalisate cu notarul cercual, au să fie legalizate de tălmaciu regesc ori notar public etc.

Comuna Ormindea are şcoală corăspunzătoare. A întregit din al său salarul învăţătoresc la 1000 cor. S'a ordinat însă, ca comuna politică să sistemiseze al doilea post, iar respingând representanţa comunală această hotărâre a comisiunii adm. inspectorul regesc a închiriat o casă tocmai lângă un birt şi a escris concurs pentru un post de învăţător comunal.

Zadarnice sunt protestele credincioşilor nostri, căci acest atotputernic inspector nu vrea să înţeleagă. I s'a pus în vedere în acest caz inspect. reg., că confesiunea dispune şi de a doua sală de învăţământ, şi că comuna politică ajută şi ea confesiunea ca să poată susţinea două posturi de învăţători, dar inspectorul reg. nu vrea nici să audă de aşa ceva, ci din contră, afirmă, că şcoala comunală se va zidi pe cheltuelile comunei, cu 12 mii de coroane.

Ce facem noi? Prea Venerat. Consistor dă înviaţiuni şi dă ajutoarele posibile, cu cea mai caldă inimă de Părinte bun. Preoţi, învăţători şi tot poporul se svârcoleşte, luptă din răsputeri pentru susţinerea şcoalei noastre; toate sunt însă în zadar, căci puterea statului ne zdrobeşte.

Unii preoţi şi învăţători, — altcum foarte puţini, — se dau părului, căci mai cu seamă unii dintre învăţători *se îmbie înşişi spre cumpărare inspectorului regesc ca să-i primească la şcoala comunală.*

Astfel de trădători încă cred că încurajază pe inspectorul reg. în esecutarea planului său.

Aşa e pe la noi în comit. Hunedoarei, şi dacă aşa se va fi urmând şi în alte comitate, să nu ne mirăm dacă în cel mai scurt timp vom perde toate şcoalele noastre confesionale, iar şcoalele comunale vor aduce asupra poporului nostru *acel biciu pe care l-a adus potopul asupra Bănăţenilor.*

Ni se impune întrebarea, ce să facem? Cum să ne apărăm şcoala şi poporul de pericolul iminent?

Părintesca ocrotire a autorităţilor bisericeşti e insuficientă. *Nu putem aştepta tot de sus, că şi acei sus puşi sunt numai o mână de oameni. Ei deja şi-au dat şi-şi dau toate puterile lor cauzei sfinte,* dar numai tot dela ei să aşteptăm mântuirea e o absurditate, căci cu ei încă ştie stăpânirea în curând isprăvi declarându-i de „agitatori periculoşi".

Deci fruntasi mireni, *advocaţi, medici profesori, dignităţi naţionale, ziarişti unde sunteţi?* Acum ni-e rândul. Veniţi, călăuziţi poporul adus în marginea desperării. Cu peana voastră şi cu mintea scrutătoare de legi, *croiţi proteste unde se cere,* conduceţi deputaţii la autorităţile mai înalte civile, şi apăraţi poporul de perirea sigură ce-l aşteaptă.

G. dela S.

† Demetriu Cunţan.

Inmormântarea părintelui Dimitrie Cunţan, fost profesor seminarial s'a făcut Marţi, la 29 Iuniu 1910 în comuna Săliştе în faţa unui public distins din Săliştе şi din comunele învecinate cu o pompă vrednică de viaţă laborioasă a răposatului. Ceremonialul bisericesc l-a condus asesorul consistorial *Mateiu Voileanu,* au mai funcţionat ca preoţi Dr. Vasile Bologa, asesor consistorial, Dr. Aurel Crăciunescu, profesor seminarial şi preoţii din Săliştе: Ioan Steflea, Ioan Popa şi Dr. Dumitru Borcea, ca diaconi au funcţionat Dr. Vasile Stan, profesor seminarial şi Andreiu Gâlea, învăţător în Porceşti.

După terminarea prohodului a rostit o cuvântare asesorul consistorial Mateiu Voileanu, schiţând în cuvinte potrivite viaţa răposatului. In numele seminarului nostru arhidiecezan a rostit o cuvântare bine făcută şi adânc simţită profesorul Dr. Vasile Stan, care a stăruit mai ales asupra răposatului ca om al bisericii şi al şcoalei, în special ca părinte sufletesc al tinerimii noastre seminariale.

O mulţime de amici şi cunoscuţi din Sibiiu ai familiei adânc întristate, o mulţime de preoţi şi de învăţători din comunele vecine au dat cea din urmă onoare răposatului şi familiei întristate mângâierea chemată a-i alina durerea.

Comuna Săliştе i-a dat loc de frunte în cimiterul de lângă biserica cea mare, şi onorând pe răposatul fost profesor seminarial Dumitru Cunţan, s'a onorat pe sine.

Astfel a fost aşezat la locul de odihnă profesorul Dimitrie Cunţan, care cât a fost în viaţă a desvoltat o activitate vrednică de toată recunoştinţa. Cu el dispare o figură marcantă din viaţa noastră bisericească. Preoţimea noastră, învăţătorimea noastră, care dela el a învăţat cântările bisericeşti de bună seamă va depune cu noi împreună o lacrimă pe mormântul rece al părintelui Dumitru Cunţan şi va rosti împreună cu corul, care dolos i-a cântat la mormânt: „In veci pomenirea lui".

*

Notăm, că din partea colegilor regretatului profesor s'a dat următorul anunţ funebru: Corpul profesoral dela seminarul „Andreian" aduce cu durere la cunoştinţă, că valorosul său membru

Demetriu Cunţan,

presbiter, spiritual, profesor de cântare bisericească şi tipic etc.

după un serviciu credincios de 46 ani, în al 74 lea an al etăţii, şi-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Duminecă, în 27 Iunie st. v. a. c. în Săliştе. Inmormântarea a avut loc Marţi, In 29 Iunie st. v. a. m., după serviciul divin în curtea bisericii mari din Săliştе. Vecinica lui pomenire! Sibiiu, 27 Iunie st. v. 1910.

Secţiunile literare ale „Asociaţiunii".

Eri, Joi, s'au întrunit în Sibiiu secţiunile ştienţifice-literare ale „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român". S'au presentat 21 membri, şi-au scusat absenţa 6 membri, iar ceialalţi au absentat fără a'şi scusa absenţa.

Şedinţa a fost deschisă la orele 10, prin prezidentul „Asociaţiunii", dnul *Iosif St. Şuluţu,* care după ce salută pe cei întruniţi în şedinţă plenară, numeşte verificători ai proceselor verbale pe membrii Nicolae *Togan* şi Dr. Ioan *Borcia,* în urmă dă cuvântul domnului secretar literar Octavian *Goga,* care-şi citeşte raportul amănunţit către şedinţa plenară a secţiunilor ştienţifice-literare ale „Asociaţiunii". Incheierea raportului o formează mai multe propuneri făcute şedinţei plenare.

Secţiunile ţin apoi şedinţe separate, iar şedinţa plenară să continuă după amează la orele 4.

In şedinţa de după amezi raportează dl *Andreiu Bârseanu* despre activitatea secţiunii literare în cursul anului trecut, dl *T. V. Păcăţian* despre activitatea secţiunii istorice, dl *Arseniu Vlaicu* despre a secţiunii ştienţifice şi dl Dr. *Ioan Borcia* despre activitatea secţiunii şcolare. Secţiunea economică n'a presentat raport. Amăsurat propunerilor făcute de singuraticele secţiuni, şedinţa plenară ia următoarele hotărâri:

Decerne premiul Andreiu Murăşianu, în sumă de 300 cor., domnişoarei *Ecaterina Pitiş,* pentru volumul de *poezii,* presentat la concurs.

Alege membru corespondent în secţiunea istorică pe dl protopop gr. cat. din Cluj Dr. *Elie Daianu,* şi membru corespondent în secţiunea stientifică pe dl *Aurel Bratu,* profesor seminarial în Sibiiu.

Ia act cu plăcere despre planul de a se scoate în anul viitor un număr jubilar al „Transilvaniei", din prilejul jubileului de 50 de ani dela infiinţarea „Asociaţiunii" şi stabileşte cuprinsul acestui număr jubilar.

Propunerea secretarului literar, referitoare la reorganisarea secţiunilor ştiinţifice literare, reclamând un studiu mai amănunţit, se hotăreşte, ca fiecare secţiune să studieze chestia şi să vină cu propunere motivată la proxima şedinţă plenară.

Secţiunea istorică va ruga pe noul membru corespondent Dr. *Elie Daianu* se ţină conferenţă, cu ocasiunea adunării generale a „Asociaţiunii", care se va ţinea anul acesta în Dej.

La orele şase şi jumătate şedinţa a fost încheiată prin prezidentul Iosif St. Şuluţu.

Adunarea generală a „Solidarităţii".

In 25 Iunie n. c. şi-a ţinut „*Solidaritatea*", asociaţiunea de institute financiare româneşti dela noi, adunarea generală anuală în Braşov, sub presidenţia dlui *Parteniu Cosma,* directorul „Albinei" din Sibiiu. Au participat la adunare representanţi dela 47 institute de credit şi economii româneşti dela noi. Despre cele hotărâte în adunare ne dă lămuriri *procesul verbal,* publicat în numărul din urmă al „Revistei Economice", de unde-l reproducem şi noi, dupăcum urmează:

Şedinţa I.

Nr. 1.

Preşedintele însoţirii dl *Parteniu Cosma* arată, că adunarea de astăzi a fost convocată în ordine, amăsurat convocării publicate în Nr. 23 din 6 Iunie a. c. al „Revistei Economice", care se alătură la acest proces verbal sub 1/. şi că din 114 membri sunt reprezentate 47 de institute şi constatând, că în înţelesul § lui 41 din statute adunarea e capabilă a aduce concluze valide

declară a II-a adunare gen. ordinară a „Solidarităţii" de deschisă şi în conformitate cu dispoziţiile §-ului 40 din statute numeşte notar pe dl Ioan I. Lăpădatu, scrutinători pe d-nii Sava Raicu şi Mateiu C. Jiga, iar ca bărbaţi de încredere pentru verificarea procesului verbal pe d-nii Constantin Herţia şi Constantin Popp.

Nr. 2.

Se prezintă şi citeşte:

a) raportul direcţiunii, referitor la activitatea acesteia în cursul anului 1909, cum şi propunerile către adunarea generală, publicate în Nrul 24 din Iunie a. c. al „Revistei Economice" care se alătură la acest proces verbal, şi

b) contul bilanţ şi profit şi perdere pro 1909 împreună cu raportul comitetului de supraveghiare, alăturate deasemenea la acest proces verbal sub 3/.

Ad *a*) Se ia act cu aprobare şi pentru examinarea propunerilor direcţiunii se exmite o comisiune constătătoare de d nii: Nic. Borzea, Proc. Givulescu, Dr. Ianou Meţianu, Dr. P. German, Dr. T. Cornes, V. C. Osvadă, I. Epure, Oct. Sglimbea şi Em. Comşa.

Ad *b*) Bilanţul şi contul profit şi perdere pro 1909 se aprobă, iar profitul de K 31·67 se decide a se trece în contul anului viitor.

Totodată adunarea generală dă direcţiunii şi comitetului de supraveghiare absolutor pentru gestiunea anului încheiat.

Nr. 3.

Se trece la punctul 6 al ordinei de zi: autorizarea direcţiunii pentru numirea revizorilor-experţi.

Cu considerare la motivele indicate în raportul direcţiunii

adunarea gen. autorisează direcţiunea „Solidarităţii" să numească şi pentru anul curent un număr corăspunzător de revizori-experţi.

Cu acestea şedinţa se ridică la orele $11^1/_2$ a. m., anunţându se continuarea pe după amezi la orele $3^1/_2$

Şedinţa II.

Nr. 4.

Preşedintele deschide şedinţa la orele $3^1/_2$ p. m. şi dă cuvânt referentului comisiunii exmise sub p. 2, domnului Emanuil Comşa, să raporteze asupra propunerii direcţiunii relativ la înfiinţarea unui institut de asigurare, cu concursul membrilor „Solidarităţii".

Raportorul arată, că comisiunea aprobă întru toate vederile direcţiunii în ce priveşte înfiinţarea unui institut de asigurare şi propune

iar adunarea gener. aprobă hotărârea direcţiunii „Solidarităţii" de a iniţia înfiinţarea unui institut de asigurare ca soc. pe acţii cu un capital social deplin vărsat de un milion cor.

Tot asemenea adunarea generală ia act cu aprobare şi de aceea, că institutul de asigurare proiectat se înfiinţează cu ajutorul moral şi material al băncilor însoţite, şi că capitalul social se va acoperi prin subscrieri din partea publicului mare, iar partea de capital ce ar rămânea nesubscrisă prin particulari o vor subscrie băncile asociate în proporţia capitalului lor social.

In fine adunarea generală ia act cu aprobare şi de acea hotărâre a direcţiunii, prin care executarea lucrărilor reclamate de înfiinţarea institutului de asigurare s'a concrezut biroului „Solidarităţii".

Nr. 5.

Se pune la ordinea zilei propunerea direcţiunii relativ la acţiunea băncilor asociate în scopul înfiinţării de însoţiri.

Referentul comisiunii, dnul Octavian Sglimbea, propune

iar adunarea gen. învită băncile asociate, ca în raionul lor de activitate să-şi dee concursul material şi moral pentru înfiinţarea de însoţiri, în special pentru însoţirile menite să uşureze şi perfecţioneze mijloacele de producţiune şi circulaţiune a avutului poporului nostru.

In acest scop băncile asociate se învită, ca acolo unde însoţirea e posibilă şi folositoare, să stăruiască cu cuvântul şi cu fapta să se înfiinţeze însoţirile reclamate prin necesităţile şi împrejurările date; tot asemenea le învită să supravegheze însoţirile înfiinţate cu concursul lor, ca activitatea acelora să fie corectă şi folositoare, iar despre însoţirile înfiinţate şi supraveghiate să raporteze în fiecare an direcţiunii „Solidarităţii".

Totodată adunarea generală decide să se oblige şi revizorii experţi, ca cu ocaziunea revizuirilor ce le fac, să cerceteze, întrucât ajută băncile asociate acţiunea pentru înfiinţarea de însoţiri, şi despre aceasta să facă raport special direcţiunii „Solidarităţii".

In fine adunarea generală enunţă, că acţiunea pentru înfiinţarea de însoţiri este în toate privinţele liberă.

Nr. 6.

Se pune la ordinea zilei propunerea direcţiunii relativ la înfiinţarea unui birou de informaţiuni.

Raportorul comisiunii, dl Vasile C. Osvadă, apreţiind motivele indicate în ra-

portul direcţiunii cu privire la acest obiect propune

iar adunarea gen. autorisează direcţiunea „Solidarităţii", să facă pregătirile de lipsă pentru înfiinţarea unui birou de informaţiuni, pe care să-l activeze în legătură cu biroul central al însoţirii şi cu proiectata bancă de asigurare.

Spesele necesare pentru înfiinţarea acestui birou le va anticipa cassa „Solidarităţii" şi le va acoperi din venitele biroului înfiinţat, iar întrucât ar rămânea şi spese nescoperite, acelea să se repartiseze asupra băncilor asociate în proporţia capitalului lor social.

Nr. 7.

Se trece la punctul 9 al ordinei de zi: alegerea a trei membri în direcţiune.

Adunarea gen. alege cu totalitatea voturilor celor prezenţi pe d nii Sava Raicu, Dr. Cor. Pop şi Dr. Gavril Tripon, ca membri în direcţiune cu mandat de 3 ani.

Nr. 8.

Ordinea de zi fiind exhauriată, preşedintele mulţămeşte adunării generale pentru interesul arătat faţă de obiectele pertractate, iar dl Sava Raicu în numele tuturor celor prezenţi exprimă şi propune mulţămită şi recunoştinţă preşedintelui „Solidarităţii", dlui Parteniu Cosma, pentru munca devotată şi desinteresată cu care conduce lucrările de interes şi folos comun ale băncilor asociate.

Adunarea generală primeşte cu aclamare propunerea dlui Sava Raicu, după care apoi şedinţa se declară închisă.

D. U. S.

P. Cosma m. p., prezident. **Ioan I. Lăpădatu** m. p., notar.

Cetit şi verificat.

Sibiiu, la 28 Iunie 1910.

Constantin Herţia mp. **Constantin Popp** mp.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

P. T. membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" din desp. Abrud-Câmpeni, precum şi toţi sprijinitorii causei culturale, se învită a participa la adunarea cercuală ce se va ţinea Duminecă în 7 August nou 1910 la orele 11 a. m. în comuna Albac-Arada, cu următorul

Program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul cassarului şi statorirea budgetului pe 1910/11.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor şi înscrierea de membri noi.
5. Disertaţiuni poporale, anunţate directorului cu 5 zile înainte de adunare.
6. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor.
7. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
8. Alegerea a 2 delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiunii".
9. Verificarea procesului verbal şi încheerea adunării.

Din şedinţa comitetului cercual, ţinută la 14/27 Iunie 1910.

Romul Furdui direct. desp. *Demetriu Goia* secret. desp.

Apel.

Peste puţină vreme se împlineşte o jumătate de veac, de când bărbaţi luminaţi ai neamului nostru oropsit au pus temelie instituţiunii culturale „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român". Restimpul acesta de aproape 50 de ani însemnează chiar şi în viaţa unui popor foarte mult, cu deosebire în timpurile de faţă când progresele se fac cu o repeziciune şi perfecţiune cu adevăr uimitoare.

Dacă privim în urma noastră putem vedea cum drumul, pe care am umblat până acum, mereu s'a tot lărgit şi spinii şi buruienile cari se aflau pe marginile lui rând pe rând au fost înlocuite cu flori nobile, frumoase şi folositoare. Ştim însă cu toţii că florile numai acolo cresc şi prosperează, unde o mână iscusită de grădinar le îngrijeşte. Natura e din firea ei sălbatecă şi dacă nu pune mintea omenească stăpânire pe ea, în loc de flori ea produce polomidă şi cucute.

Intocmai ca în natura plantelor, aşa e şi în societatea oamenilor. Omul e din fire pornit spre rele, şi dacă pronia cerească nu s'ar fi îngrijit ca prin o creştere înţeleaptă să-l ridice din starea lui inferioară el ar fi rămas cea mai păcătoasă creaţiune pe pământ.

Cine a săvârşit însă această creştere a omului? Mândri putem să răspundem că el însuşi, prin raţiunea sa, singura însuşire ce l deosebeşte de celelalte fiinţe vieţuitoare în această lume. Dacă căutăm mijloacele prin cari s'a realizat creşterea omenirii, le aflăm adunate în două mari aşezăminte: şcoala şi societatea.

A cerceta care din aceste două aşezăminte merită întâietatea ar fi lucru de prisos. Amândouă îşi au însemnătatea şi chemarea lor deosebită. Şcoala are să cureţe dela început sămânţa relelor ce se află înnăscută în copil şi să-l pregătească pe acesta pentru a se putea forma din el un caracter nobil, firm şi bărbătesc. Datoria aceasta îl incumbă societăţii. Este deci uşor de înţeles, că cu cât şcoala va şti să pregătească mai bine elementul tânăr, cu atât societatea va putea la rândul său să dea unui popor mai multe şi mai valoroase caractere. Iar un popor va fi cu atât mai tare, cu cât va avea în sânul său mai multe caractere cinstite şi oţelite.

Mijloacele prin cari societatea poate realiza mai uşor misiunea sa, sunt de multe feluri. Intre acestea cele mai probate sunt societăţile culturale. Prin faptul că acestea cuprind în programul lor vastul câmp al culturei unui popor, ele pot străbate pe sute şi mii de cărări la izvoarele nesecate ale binelui şi fericirii pământeşti. Căci să nu uităm că în cultura unui popor nu se cuprinde numai aceea ce de obiceiu se înţelege sub cultură: ştiinţa de carte. Un popor se poate numi cult numai atunci, când în toate manifestările sale se distinge prin superioritate faţă de starea inferioară în care se află popoarele, cari n'au avut parte de o creştere înţeleaptă. Prin urmare societăţile culturale nu se îngrijesc numai de litera tiparului, ci se gândesc şi la plugul plugarului, la nicovala ferarului, la rândeaua tâmplarului, la creşterea vitelor ş. a. m. d.

Adevărul cuvintelor de sus ni-l probează în mod învederat şi instituţiunea noastră culturală „Asociaţiunea", care pe lângă literatură s'a interesat de şcoala noastră, de economia ţăranului şi de legislaţianea ţerii, atât de puţin cunoscută poporului nostru dela ţară. Singurul teren lăsat de tot în părăginire de „Asociaţiune" este acela al industriei şi comerciului. Să nădăjduim însă că îndată ce-i vor îngădui puterile, îşi va estinde laborioasa sa activitate şi asupra acestui teren de muncă, care e de mare însemnătate pentru viitorul nostru*).

Trebue să ne dăm seama că în restimp de aproape o jumătate de veac făcut-a „Asociaţiunea" atâta, cât ar fi trebuit să facă? La întrebarea aceasta trebue să răspundem categoric, că nu a făcut, dar îndată trebue să adaogem că nici nu a putut face atât, cât am fi dorit să facă. Cauza acestei negaţiuni este foarte simplă. Pentru a face ceva, nu-i destul a avea un scop sau o ţintă măreaţă, ci trebue să mai ai şi mijloace, şi încă cu atât mai multe cu cât mai măreaţă este ţânta. Ştie însă toată suflarea românească că „Asociaţiunea" noastră n'a fost în stare a aduna în decurs de peste 40 de ani atâtea mijloace, încât azi să-şi poată îndeplini chemarea fără a mai apela cu orice prilej la sprijinul nostru creţăresc.

Fiind datorinţa fiecărui român a-şi da seama de această tristă împrejurare şi a se gândi la mijloace de îndreptare comitetul despărţământului VI (Sebeş) al „Asociaţiunii" în şedinţa sa din 7 l. c. a hotărât a lansa un apel către toţi oamenii de bine şi înţelegători de pe teritorul său de activitate şi a-i ruga să vină în ajutorul acestui aşezământ cultural, care la alte popoare mai conştii de datorinţele lor s'ar fi desvoltat până acum la rangul de academie. Ajutorul poate fi moral prin punerea cunoştinţelor proprii în serviciul „Asociaţiunii" fie prin ţinerea unor conferinţe sau prelegeri, fie prin adunarea de material literar din gura poporului, cum sunt poeziile şi poveştile poporale, cari tot mai mult încep a se uita şi a se pierde pentru totdeauna. El poate fi şi material prin înscrierea ca membru, şi solvirea regulată a taxei, care este:

pentru membru	fundator	cor.	400
„ „	pe viaţă	„	200
„ „	ordinar	„	10
„ „	ajutor	„	2—10.

Afară de aceasta se mai poate ajuta „Asociaţiunea" şi prin ajutoare temporale în bani sau realităţi.

Puindu-Vă la inimă cauza sfântă a „Asociaţiunii", Vă rugăm a nu mai întârzia nici un minut cu îndeplinirea datorinţei de a Vă face membru, ceeace e totodată şi o onoare pentru fiecare român, sau de cumva V'aţi achitat până acum de această datorinţă, să stăruiţi în cercul cunoştinţelor D-voastre, ca fiecare om cu ceva prindere să se facă membru.

Tot în aceeaşi şedinţă a mai hotărât comitetul acestui despărţământ a ţinea în decursul anului curent şi peste tot în viitor cât se poate de multe prelegeri poporale. Pentru a asigura reuşita lor, Vă rugăm şi cu acest prilej ca să faceţi propagandă între oamenii din satul D-voastră, ca la prelegerile ce se vor ţinea acolo să se adune în număr cât se poate de mare.

Programul prelegerilor se va publica pe la începutul lunei Iulie c.

Acei prea stimaţi domni cari doresc să se facă membri, să se anunţe la preşedinţii agenturilor locale sau la unul dintre subscrişi.

Sebeşul-săsesc, în Iunie 1910.

Sergiu Medean, protop. dir. desp. *Ioan Băilă*, tuturor orf. oraş. şi n. desp.

*) După cât avem noi cunoştinţă, „Asociaţiunea" a tipărit o singură broşură pe seama clasei noastre de mijloc şi aceasta este: „Despre necesitatea promovării şi protecţionării meseriilor la români", de B. Baiulescu, Sibiiu, 1884.

NOUTĂŢI.

Fondul eparhial special din Caransebeş. La acest fond, a cărui temelie a pus-o Prea Sfinţitul Domn Episcop *Dr. Miron E. Cristea* cu suma de 5000 coroane, au mai contribuit următorii: Dl Dr. *Nicolae Ionescu* advocat în Caransebeş 5000 cor. şi suma de 29 cor. 20 fil. diurnele dela sinodul eparhial. Dl Dr. *George Dobrin* advocat în Lugoj 500 cor. Dl *Ioan M. Roşu*, advocat în Biserica albă 62 cor. 14 fil. diurnele dela sinodul eparhial. Dl *Petru Borţun* prim forestier în Caransebeş 29 cor. 20 fil. diurnele dela sinodul eparhial şi Dl *Ioanchie Neagoe* paroh asesor consistorial în Petrovaselo, 1000 Cor.

*

Dela cassa arhidiecezană. Pentru inundaţii din Caraş-Severin au mai întrat sumele următoare: Comuna bisericească Cetatea-de-baltă 41 cor. 58 fil. Bonţida 50 cor. 80 fil. Voivodenii-mici 37 cor. 62 fil. Şard 6 cor. 40 fil. Suplac 22 cor. 14 fil. Bacifalu (Braş) 80 cor. 56 fil. Stîrciu 28 cor. Alba-Iulia (oraş) 172 cor. 22 fil. Turnişor 25 cor. 78 fil. Almaşul-mare Brădet 64 cor. 80 fil. Breaza 31 cor. 3 fil. Ardeu 9 cor. 80 fil. Bod 74 cor. 6 fil. Heria 20 cor. 32 fil. Bendorf 25 cor. 20 fil. Gusu 13 cor. Porumbacul-sup. răs. 39 cor. 40 fil. Malencrav 18 cor. Porceşti 55 cor. 70 fil. Reuniunea de înmorm. Cincu mare 20 cor. Comuna Ilia 76 cor. 38 fil. Gârbova 22 cor. 26 fil. Cincul-mare 96 cor. Mărişel 8 cor. Jimborul-mare 49 cor. 6 fileri. Mercheaşa şi filia 55 cor. 90 fil. Streiu-Plopi 24 cor. 60 fil. Mureş Oşorheiu 69 c. 4 fil. Iclandul-mare 30 cor. 84 fil. Sibiiu-Cetate 149 cor. 50 fil., între cari: Dr. I. Stroia 20 cor. Dr. Atanase Marienescu, I. de Preda, Dr. Ioan Fruma, câte 10 cor. Dr. Vasile Preda 20 cor. Stefan Moga 10 cor. Dr. George Proca 10 cor., iar alţii cu mai puţin de 10 cor. Suma 1417 cor. 79 fil., din trecut 2446 cor. 40 fil. La olaltă 3864 cor. 19 fil.

*

Incheierea anului şcolar în Braşov. Duminecă, în 27 Iunie v. s'a făcut incheierea solemnă a anului şcolar la şcoalele noastre medii din Braşov. La sărbarea şcolară au participat şi absolvenţii gimnasiului din Braşov din anii 1895 şi 1900, cari pe ziua aceea şi-au dat întâlnire în Braşov. Sărbarea s'a început cu „Cristos a înviat", rugăciune esecutată de corul elevilor, condus de profesorul Gh. *Dima*. A urmat apoi discursul festiv, rostit de profesorul Gh. *Chelariu*, şi o altă cântare esecutată de corul elevilor, în urmă directorul *Virgil Oniţiu* a rostit vorbirea de bineventare la adresa fostilor elevi ai şcoalelor noastre medii din Braşov. I-a răspuns dl Dr. *Sextil Puşcariu*, (vom publica toate aceste trei vorbiri), iar protopresbiterul *Ioan Hamsea* a mulţămit corpului profesoral pentru ostenelele avute şi resultatele dobândite, şi împărţindu-se elevilor distinşi premiile, sărbarea şcolară a fost încheiată. Sara a fost şezătoare literară. Poetul *Goga* a cetit mai multe poezii, iar dl Dr. I. *Lupaş* a ţinut o conferenţă din domeniul istoriei bisericeşti. Cu acest prilej cei ce au terminat gimnasiul nostru din Braşov în 1895 şi 1900, întruniţi după 10 şi 15 ani la Braşov, — au fost de faţă douăzeci de foşti maturisanţi, — au dăruit pentru masa studenţilor din Braşov suma de 600 coroane, cu obligamentul de a contribui an de an fiecare câte o anumită cvotă (de 10 cor.) pentru sporirea acestui fond special.

*

† **Petru Simtion**, paroh gr. ort. român în Sibiiu, suburbiul Iosefin, pensionat de mai mulţi ani, a trecut la cele veciniee, după lungi suferinţe, Marţi, în 29 Iunie v. dimineaţa la orele 6, în etate de 77 ani, împărtăşit fiind cu sfintele taine. Inmormântarea i s'a făcut Mercuri, la orele 5 după ameaz, în presenţa unui public număros. Actul înmormântării la sevârşit dl asesor consistorial *Nicolau Ivan*, asistat de preoţii *I. B. Boiu* şi *Oct. Murăşan*, apoi de diaconul *Lazar Triteanu*. In biserica gr. ort. română din Suburbiul Iosefin, unde a fost aşezat sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale defunctului, a rostit cuvântarea funebrală dl asesor *Nicolau Ivan*, iar la mormânt a vorbit parohul *Boiu*. — Adormitul în Domnul odihnească în pace!

*

Sfinţire de biserică. Duminecă, în 17 Iulie n. se va face sfinţirea bisericii renovate din Buziaş, în dieceza Caransebeşului. Actul sfinţirii va fi săvârşit de P. S. Sa episcopul Dr. Miron E Cristea. Va cânta şi corul lugojan al reuniunii române de cântări, care în aceeaş zi va da un concert în salonul de cură al băilor din Buziaş.

*

Hymen. Domnul *Romul Doctor* şi dşoara *Livia Cionţa* îşi anunţă celebrarea cununiei religioase, care se va ţinea Duminecă, în 11 Iulie st. v. 1910, la orele 4 d. a., în biserica rom. gr. ort. din Beclean.

*

Ştire ziaristică. Redactorul dela „Gazeta de Duminecă", dl Dr. Dionisie *Stoica*, mutându-se la Marghita, ca director executiv al băncii „Lumina", s'a despărţit de redacţia numitului ziar din Şimleu. Actualul redactor responsabil este dl Ioan P. Lazar.

*

† **Lucreţia Medrea**, fiica preotului Medrea din Ruşi (tractul Haţeg) a reposat în Domnul, în etate de 19 ani, în 28 Iunie st. n. Odihnească 'n pace!

*

Bancnote nouă. Banca austro-ungară va pune în circulaţie, începând din August, bancnote nouă de câte o sută de coroane. Coloare şi desemnul nouelor bancnote sunt cu totul deosebite de ale bancnotelor de până acum.

*

Din Bucovina. La gimneziul de stat din Rădăuţii-Bucovinei se vor deschide în anul acesta clase paralele române.

*

Aviatică. Se vesteşte, că în 31 Iulie n. după ameazi se va ţinea în Braşov un concurs aviatic, organizat de societatatea pe acţii „Hellios", al cărui prezident este principele L. Windischgrätz. Vor sbura doi aviatori cu câte un monoplan şi biplan.

*

† **Mateiu Vulcan** student în gimn. rom. super. din Braşov, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sft. Taine, şi-a dat blândul sufiet în mânile Creatorului, Luni, 28 Iunie st. v. a. c. în anul al 19-lea al vieţii. Rămăşiţele pământeşti ale defuctului s'au asezat spre veciniică odihnă Marţi în 29 Iunie st. v. a. c. la orele 2 p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Oprea-Cârţişoara. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Iohann Orth. Numele acesta îl luase arhiducele Ioan Salvator, care în 12 Iulie 1890 a plecat cu vaporul său „Santa Margherita", din La Plata spre Valparaiso. Din ziua aceea, va să zică de douăzeci de ani, nu se mai ştie nimic de soartea vaporului şi a oamenilor săi. Se crede, că au fost înghiţiţi de valurile mării. Un nepot al lui Iohann Orth, arhiducele Iosif Ferdinand, a cerut acum, ca unchiul său să fie declarat mort şi să se numească un curator. Consiliul tribunalului dela curtea imperială a şi numit curator pe advocatul din Viena Dr. L. Teltscher şi a publicat în „Monitorul oficial" şi în alte ziare un edict privitor la afacerea aceasta cu termin de 1 Februar 1911. După ziua aceasta se va lua hotărârea definitivă.

*

Biserică românească în Ierusalim. Sftul Sinod al României a pus la dispoziţia dlui Teodor Burada suma de trei mii de lei, pentru a cumpăra în Ierusalim locul, unde să se clădească o biserică română ortodoxă. Se ştie, că dl Burada este presidentul comitetului însărcinat cu strângerea fondurilor trebuincioase pentru zidirea acestei biserici.

*

Expoziţie de artă mohamedană este deschisă vara aceasta în München. Expoziţia conţine: covoare persiene şi turceşti, arme bătute cu aur, argint şi cu pietri scumpe, sticlării şi faianţe siriene, palate şi meceturi arabe, picturi, manuscrise ş. a.

*

Cassa Consistorului arhidiecezan este deschisă în zile de lucru dela 8—12 ore. a. m. După ameazi cassa este închisă.

*

Nenorocire. Aviatorul belgian *Kinet*, care luase parte la sborurile din Budapesta, a căzut la un concurs de aviaţiune din Geneva dela înălţime de şase metri; biplanul său s'a sfărmat, iar Kinet a fost atât de grav rănit, încât medicii nu l-au mai putut salva. Aviatorul a murit.

*

Manevrele mari de toamnă s'au statorit definitiv. Se vor ţinea în 12 Sept. n. şi vor dura cinci zile. Participă la manevre corpurile de armată 10 şi 11 din Przemysl şi Lemberg formând armata de nord, condusă de arhiducele *Frideric* şi corpul al 6-lea din Caşovia cu honvezimea de acolo alcătuind armata de sud, condusă de generalul Liborius *Frank*. La manevre iau parte cu totul 100 de mii ostaşi, cu 15 mii de cai, 280 tunuri şi 150 maşine de arme.

*

Al 162 şi 163-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu, a solvit ajutorul statutar după reposaţii membri Demetriu Cunţanu, fost profesor seminarial şi Petru Simtion, fost paroh în Sibiiu suburbiul Iosefin. Acestea formează cazul al 162 şi 163-lea de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Inoire periculoasă. Cu prilejul unui proces de moştenire în Rusia s'a adus hotărâre, că un testament spus pe calea fonografului este valabil, dacă doi martori cari au cunoscut vocea testatorului, adeveresc faptul. In unele cazuri hotărârea aceasta poate să fie bună; este însă o armă cu două tăişuri, când ne gândim cât de mulţi oameni ştiu să imiteze perfect vocea cunoscuţilor ori a rudelor lor.

*

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“, în timpul din urmă au fost primiţi următorii membri: Ioan Precup, contabil, dşoara Elenuţa Şut, I. Alexandru, paroh şi Eugenia Alexandru, preoteasă (Ilimbav), Dr. Nicolae Bălan, profesor seminar., Ilie Sărăteanu, econom (Roşia-săsească), Iohanna Fleck şi Paraschiva Părău n. Praşca.

*

Călătoriile mai de mult. In evul de mijloc oamenii călătoriau mai ales călare sau pe jos. Intr'o singură zi făceau cel mult 30 chilometri. Curierii regeşti, cari schimbau zilnic mai mulţi cai, fireşte călătoriau cevaşi mai repede. Impăraţii germani, când erau în călătorie, făceau cam 25 chilometri pe zi. Solii germani din Roma până în Germania aveau trebuinţă, pentru drumul acesta de 30 de zile; dacă nu se prea grăbeau, îl făceau abia în 60 de zile.

*

Spargerile în biserici continuă. Intr'una din nopţile acestei săptămâni făptuitori necunoscuţi au pătruns în biserica reformată din Ocna Sibiiului şi au furat patru covoare preţioase de Smirna. Cercetările de până acum pentru a da de urma hoţilor au rămas fără resultat.

*

Turneul artistic al d-lor Bănuţ şi Mărcuş a obţinut până acum un succes desăvârşit. Concertele au fost organizate în Arad, Brad, Oraviţa, Lugoj, cu programa publicată mai demult. In toate centrele acestea artiştii noştri au lăsat impresille cele mai bune. Publicul a rămas pretutindeni deplin satisfăcut. Duminecă în 17 Iulie, artiştii îşi vor ţinea concertul în oraşul nostru, în sala dela Muzeul Asociaţiunei. Inceputul la orele opt sara. Bilete se găsesc în vânzare la libraria arhidiecezană începând de Vineri în 15 Iulie şi seara la cassă. Program: I. 1. Dl A. P. Bănuţ: Conferenţă. 2. Dl Ionel Crişan: *a)* „Solomoane căpitane“ doină de H. Kirchner. *b)* „Bădişor depărtişor“ doină de T. Brediceanu. *c)* Ştii tu mândro ce ţi-am spus de G. Dima. 3. Dşoara A. Voileanu: Punct de pian, românesc exclusiv. 4. Şt. Mărcuş: *a)* „După ochi ca ca murele“ *b)* „Năcăjit ca mine nu-i“ doine de T. Brediceanu, *c)* „Ciobanul“ doină de G. Dima. II. 1. Dl Ionel Crişan: *a)* Groza baladă de Alecsandri, muzică de G. Dima. *b)* Somnoroase păsărele, de M. Eminescu, muzică de G. Dima. *c)* Hop, ţurcă, furcă, de G. Dima. 2. Dl A. P. Bănuţ: Declamaţiuni. 3. Dl Şt. Mărcuş: *a)* De ce nu-mi vii, de M. Eminescu. *b)* Peste vârfuri, de L. Eminescu, muzică de G. Dima. *c)* Romanţă din Aida, Act. I. muzică de G. Verdi. Textul tuturor cântărilor se vinde seara la cassă. Onoratul public este respectuos rugat a se prezenta preciz la ora fixată, momentan după începere închizându-se toate uşile localului pentru a nu se mai deranja auditorul.

*

Dela românii macedoneni. In proiectul de lege al reformei bisericeşti alcătuit de parlamentul otoman un articol spune, că bisericile din Turcia nu aparţin comunităţilor care le-au ridicat, ci patriarhiei greceşti din Constantinopol. In ultima şedinţă a parlamentului otoman reprezentanţii românilor macedoneni au cerut să se schimbe articolul amintit mai sus. Parlamentul a făcut un act de dreptate şi a hotărât, că dreptul de proprietate al bisericilor nu este al patriarhului, ci al majorităţii locuitorilor dintr'o localitate. Astfel românii din comunele în care formează majoritatea locuitorilor, îşi vor avea bisericile proprii, administrate de ei înşişi. Cu prilejul desbaterii chestiunii bisericeşti din Macedonia senatorul român N. Baţaria a rostit în parlamentul turcesc un remarcabil discurs, care a fost aplaudat de senatori.

*

Jandarmii din Zlagna iarăşi au confiscat dela feciori şi fete tricolorul român, pentru motivul că este „tricolorul României“, — ceea ce nu-i de loc adevărat.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, în amintirea mult regretatului Demetriu Cunţan, fost membru onorar al Reuniunii s'au făcut următoarele daruri: Vic. Tordăşianu, prezident, Stefan Moga, franzelar, câte 2 cor., George Poponea, vice-prezident, Nicolae Bratu, proprietarul „F. Poporului“, Gregoriu Denghel, serg. major, câte 1 cor., G. Săsărman, pant., Fl. Cruciţa, cassar, P. Moga, franzelar, Ilie Stanciu, tip., câte 60 bani, G. Baciu, măsar, N. Marcu, tapesier, câte 50 bani, St. Duca, notar, I. Imbăruş, exp. „F. Pop.“, E. Vintilă, pantofar, P. Bota, croitor, Ar. Rodean, lăcătuş, V. Ban, cismar, câte 40 bani, St. Vlad, pantofar 30 bani, Nicolae Stoica, Al. Stanciu, G. Trifan, Val. Poponea, culeg. tipografi, I. Părău, croitor, I. Bologa, pantofar, I. Işan, pilar, doamna Panilie, Ios. Chidu, măcelar, P. D. Veştemean, I. Vulcan, I. Popidan, George Mocian, tip., I. Mihălţan, G. Limpede, cism., câte 20 bani, Dum. Axente, tip., P. Tălmăcean, Leonhardt, Fil. Ilea, E. Ramba, S. Şoima, M. Bendorfean, N. Tălmăcean şi N. I., câte 10 bani.

*

Intreprindere îndrăsneaţă. Zilele acestea s'a întemeiat în capitala Angliei un sindicat însemnat, compus din financieri distinşi. Intreprinderea are de scop să scoată la lumină din fundul oceanului rămăşiţele celebrei flote numită *armada invincibilă*, pe care Filip al II regele Spaniei a trimis-o împotriva Angliei în 1588 şi care a fost sfărmată de furtună. Pe una din corăbiile acelei flote au fost cel puţin 50 de milioane de galbini. Intreprinderea engleză a şi început lucrările de cercetare în locul, unde s'a cufundat corabia cu tezaurul acesta. Armata era compusă din 130 corăbii mari şi 30 mai mici, cu 20 mii de ostaşi, peste 2 mii de tunuri şi cantităţi enorme de proviziuni.

*

Călare opt mii de chilometri. Vera Kadaşev, o tinără fată de cazac a plecat călare din Karbin, cu gândul de a face întreg drumul de 8 mii de chilometri până la Petersburg tot călare. Ea crede, că în vre-o 200 de zile va face calea aceasta lungă. Astfel, plecând pe la începutul lui Mai, va sosi cam prin Noemvrie la ţinta călătoriei.

*

De ce avem vară atât de ploioasă? Din toate părţile se plâng oamenii din cauza vremii anormale, încercând a esplica de unde vine ploaia şi răceala neobişnuită de acum. Cei mai mulţi pun vina pe cometa Halley, alţii zic, că petele din soare produc toată treaba aceasta. Camil *Flammarion*, vestitul astronom, are altă părere. El afirmă, că ploaia şi frigul din vara aceasta vine de acolo, că în America şi Tunis domneşte de câteva săptămâni o căldură enormă, iar vântul de apus suflând puternic ni-a adus nuorii produşi de evaporaţiunea apelor americane, care se descarcă la noi. N'are să mai plouă, îndatăce va înceta sau căldura mare din America, sau vântul de apus. Ear până atunci — răbdare.

Oficială.

In conformitate cu rescriptul ministerial din 24 Maiu a. c. Nr. 36303, preoţimea arhidiecezană, care beneficiază de întregirea dotaţiunei dela stat, să îndrumă, ca la întregirea cuitei, suma ce cuitează să o scrie în limba maghiară, altcum cuitanţa se va considera de defectuoasă şi ca atare nu se va escomtenta din partea oficiului cassei arhidiecezane.

Pentru pantofari şi cismari.

Ne adresăm către Reuniunile noastre de meseriaşi cum şi către cărturarii (preoţi, învăţători, notari etc.) nostri de pretutindenea cu rugarea, să aducă la cunoştinţa calfelor (sodalilor) şi măestrilor pantofari şi cismari, că la şcoala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenţionată de stat, se ţine în zilele din 2 Iulie până la 13 August n. c., un curs d specialitate pentru calfele şi măestrii pantofari şi cismari cu locuinţa afară de Sibiiu (din provincie). Freceventanţii primesc instrucţia (învăţarea), cărţile, recvizitele (uneltele) şi locuinţa în mod gratuit (pe nimica), iar cei de religia (legea) gr. or. mai capătă şi câte un ajutor de 20 cor., pus la dispositia şcoalei de către consistorul nostru arhidiecezan.

Doritorii de a lua parte la curs să se adreseze în acest scop cel mai târziu până la 20 Iulie n. subsemnatului prezident.

In legătură mai amintim, că la cursul ordinar de 3 ani (pentru învăţăcei) se mai primesc băieţi, cari vor dovedi cu carte de botez că au împlinit vârsta de 12 ani şi cu atestat şcolar, că au isprăvit cel puţin şcoala primară. Cursul pentru învăţăcei începe la 5 Septemvrie, iar pentru calfe tot atunci şi ţine numai 5 luni.

Sibiiu, la 8 Iulie n. 1910.

Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 6 din Iunie 1910 cuprinde: Noul episcop al Caransebeşului de Dr. Nic. Bălan. Un mecenat adevărat de Dr. I. Borcia. Către cetitorii „Revistei Teol.“, de Arhim. I. Scriban. Din viaţa catolicizmului bavarez, de acelaş. Centenarul lui Şaguna şi românii de peste graniţe de Dr. V. Stan. Organizarea preoţimii de P. Moruşca. Din scrierile părinţilor bis. trad., Sf. ap. Paul de N. Cârstea. Cronică. Tipic.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică, Nr. 13—14 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Teodor R. Popescu: Câteva frumseţi ale pământului românesc: Sibiiul. Spre Turnu-Roşu. — Călăuză ilustrată pentru excursionişti. Ecaterina Pitiş: Sonet (poezie). Ecaterina Pitiş: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: O scrisoare la vlădica. Vasile Stoica: Primăvară (poezie). D. N. Ciotori: Anders. I. U. Soricu: Adio (poezie). Alecu Constantinoff: Pagini străine: Din „Bai Ganiu“. Trad. de H. P. P. Const. Mironescu: Când visătoare (poezie). I. Agârbiceanu: Infloresc teii. Poporanismul: O anchetă literară. — Răspunsul d-lui Zamfir C. Arbure. Alice Călugăru: Natura (poezie). D. I. Nichifor: Cântec (poezie). Maria Cunţan: Note de drum (poezie). Dări de seamă: Cervantes de Saavedra, Don Quijote de la Mancha (Il. Chendi); Th. Cornel, Cântări pentru inimă (I. Chendi); C. Sandu-Aldea, Ape mari (I. Chendi); Const. Golescu, Insemnarea călătoriei mele ed. de Nerva Hodoş (Gh. D.); Ştefan Cacoveanu, Floarea Soarelui (O. C. T.); Heralamb Călămăr, Farafastâcuri (T. C.); N. Bănescu, Gheorge Bariţiu. Rolul său în cultura naţională (L.); F. X. Wetzel, Vatra familiară (L.); Iosif St. Şuluţu, Continuarea din broşura adaos la partea a VI-a din Memoriu (T. C.); Georginu M. Craik, Povestiri pentru tinerime (T. C.); Al. Tzigara-Samurcaş, Rumänische Volkskunst, Cronică: Excursiuni. A. Treboniu Laurianu (O. C. T.). N. Iorga în Academia Română (Dr. I. L.). Bustul lui Ion Ghica. „Harap alb“ în traducere germană. O nouă culegere de folclor. Fondul Rosegger. Vasile Stroescu. Turneul d-nei şi d-lui Z. Bârsan. — Reviste şi ziare. — Ştiri. — Poşta Redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: 30 ilustraţii privitoare la articolul „Câteva frumuseţi ale pământului românesc“.

*

Anuarul gimnaziului superior de stat r. ung. din Sibiiu pe anul şcolar 1909—1910, publicat (în l. maghiară) de directorul *Szentimrei István*. Cuprinde un studiu cu titlul „Excursiunile în serviciul educaţiunii“, scris de prof. Szilágyi. Din datele şcolare, constatăm, că majoritatea elevilor dela gimnaziu o formează şi acum românii, şi adecă: din 500 şcolari examinaţi la sfârşitul anului au fost *268 români*, între cari gr. or. 215 La examenul de maturitate verbal au fost admişi 22 de elevi; dintre 13 români maturisanţi au reuşit cu foarte bine: Iosif Văcar; cu bine Ioan Manitiu, I. Suroi, D. Tobiaş, Mateiu Voileanu; simplu maturi: I. Alămorean, Nic. Cârpinişan, Aron Dorca, Ioan Giurgiu, Pompiliu Isacu şi G. Lazăr; doi elevi vor avea să facă examen de maturitate de corigenţă în Sept. a. c. din latină şi din fizică. — Limba română s'a propus la gimneziu ca obiect *facultativ* începând din clasa a II. gimnazială: dintre 201 elevi români din clasa II—VIII vedem că au învăţat obiectul acesta numai 89, va să zică *mai puţin de jumătate* din şcolarii noştri. Părinţii români, cari îşi aduc copii la gimneziul acesta, ar trebui la toată întâmplarea să le poarte cevaş mai mult interes, şi pe viitor să-şi înscrie copii şi la limba românească. — Intre instituţiile de binefacere este arătată şi masa studenţilor, înfiinţată în Octomvrie 1895 de institutul financiar „Albina“ din Sibiiu, care dă prânz gratuit la 50 de şcolari români, săraci, diligenţi şi cu purtare bună. Direcţiunea gimnazială şi corpul profesoral, cu provocare la ordinaţiunea ministerială, a vizitat masa studenţilor români de mai multe ori în cursul anului şi a aflat totdeauna ordine, disciplină şi curăţenie ireproşabilă. S'au împărtăşit de binefacerile acestei mese 50 de şcolari din cl. II—VIII, pentru cari „Albina“ a cheltuit 6 mii de coroane; iar Reuniunea femeilor române sibiene şi a dat, ca şi în trecut, concursul binevoilor în conducerea afacerilor de economie ale instituţiunii amintite.

Poşta redacţiei.

Dlui S. P. în Azuga. S'a primit şi s'a publicat în numărul 66, care astăzi vi s'a trimis de nou.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate de meseriaşii români din Agnita în 13 Iunie v. p. c. au binevoit a supraşolvi următorii marinimoşi domni: Ioachim Muntean protopresbiter gr. or. în Agnita cor. 5·40 Mihail Păcală paroh ort. rom. în Şulumberg. 1 cor., Eugeniu Munteanu paroh ort. rom. în Vărd, cor. 1·20; Pavel Crişan, funcţionar la „Frăţia“ 20 fil., Ioachim Părău, capelan protopopesc Agnita, 40 fil., Ürmösi Albert Maurer, primpretor în Agnita, 80 fil., N. N., 60 fil., N. N. 40 fil., Aurel Constantinescu, funcţionar la filiala „Cordianei“ cor. 2·60., Dr. Simeon Cheţanu, advocat, Agnita cor. 8·80., Ioan Dicu, cand. de advocat, Agnita 80 fil., şi Nicolae Cergezan n. păpucar, Coveş, cor. 1·20. Ne ţinem de datorinţă a aduce P. T. D. şi pe calea aceasta călduroasele noastre mulţămite. Cu venitul curat de cor. 26 să va pune baza unui fond al înfiinţăndei societăţi a meseriaşilor şi comercianţilor români din Agnita şi jur.

Agnita, la 11 Iulie 1910.

Comitetul aranjator.

*

Subscrisul şi pe această cale mulţămesc tuturor celorce la rugarea primită au binevoit a contribui pentru repararea bisericii noastre gr. or. din Trestia, protopresbiteratul Zarand, şi anume:

Stimat. domn I. F. Zaibig din Sibiiu, proprietar mare în Trestia, Boiţa şi Fizeş-Barbura 20 cor., Banca „Zărădeana“ din Boiţa, prin direcţiunea sa 50 cor., domnii Pipoş Lazar şi Pipoş Sabin din Hondol fiecare câte 5 cor. şi 3 kg. prav pentru tesături, iar din comunele vecine au contribuit următorii: din comuna Săliţte, dl preot Tovie Perian şi familia sa 2 cor., Petru Şerban, Petru Pârva cantor, George Safta, şi Iacob Raveca văduvă, fiecare câte 2 cor., Braneţu Pavel, Mihailă Lazar l. Aghel, Şerban Toader, Şerban Tina, Medrea Nicolae fiecare câte 1 cor., Popa Marie şi Mihailă Lazar l. Nicolae câte 40 fil., şi din disc 52 fil. total 16 cor. 32 fil. Din comuna Herţegani: Moga Ionuţu primariu 5 cor., Nicula Ion a Truchil şi Duca Nicolae fiecare 2 cor., Hogman Nicolae a Tinii, Avram Botici teolog absol., Nita Aron, Moga Nicolae a Şuţi, Cibean Petru, Gavril Mateş învăţător şi Ionuţ Damian cantor fiecare câte 1 cor. total 16 cor. Din comuna Fizeş-Barbura: Iosif Mogoş, 2 cor. şi Abrudean Dumitru 1 cor., din Măgură: Bota Chent 1 cor., Faur George din Caienelul de sus 1 cor., Din comuna Băiţa: dlu Şegesvári István, 5 cor., domnul Nicolae Stanca 2 coroane, dl Petru Mihoc, 1 cor., dl Iozef Ruznac, 2 cor., doamna Antonie 40 fil. Iozef Braidigam 50 fi. total 10 cor. 90 fil. Dzeu să le primească facerea de bine şi să le răsplătească însutit.

Trestie, în 20 Iunie 1910.

Petru Perian
preot gr. or.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 608/1910. [242] 1—3

Concurs.

1. Pentru ocuparea postului de paroh cl. III. în nou formata parohiă **Bacitelec** (Bácstelek), conform resoluţiunei Veneratului Consistoriu din 25 Noemvrie 1908 Nr. 13584 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post fac laolaltă 800 cor. anual şi cuartir natural.

2. Tot cu această ocasiune se scrie concurs şi pentru postul de învăţător-cantor la această biserică.

Emolumentele împreunate cu postul de învăţător-cantor sunt cele normate de art. de l. XXVII. din 1907. cu completarea salariului dela stat şi cuartir din 2 odăi. Intrarea în funcţiune la 1 Septemvrie st. nou a. c.

Doritorii de a competa la unul din aceste posturi, din această parohiă, au a-şi trimite cererile de corcurs împreună cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor (Haromszék) în Breţcu (Bereczk) în terminul arătat, având a se prezenta în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului, spre a celebra şi cuvânta, respective cânta în biserică.

Breţcu, 26 Iuniu 110.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter

Nr. 320/1910 [241] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională de nou înfiinţată în opidul **Ighiu**, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative, din lada bisericei, cuartir constătător din 3 odăi şi culină, în edificiul şcoalei, lemnele de foc necesare şi grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-şi înainteze cererile însoţite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiţi candidaţii cu cualificaţiune superioară şi cei buni cântăreţi, în deosebi pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor, în şi afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosinţă 1 jug. de pământ arător, iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i-se va vota o deosebită remuneraţiune din partea comitetului parohial.

Postul se va ocupa la 1-a Sept. 1910, iară cuincuenalele se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a să face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 25 Iunie 1910.

Of. protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protoprezbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

6886/910. M. [240] 1—1

Arlejtési hirdetmény.

Szebenvármegyében, a vármegyeház hivatalos helyiségeinek fütéséhez 1910/11 évre szükséges egyszázhatvan (160) m3 nem usztatott, kemény száraz tüzfa szállításának biztositása czéljából, 1910 évi augusztus hó 12 én Péntek d. e. 11 orakor ajánlattal egybekötött versenytárgyalás fog tartatni.

Közelebbi adatok „Szebenvármegye hivatalos lapja" számában közzétett hirdetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1910 évi julius hó 7-én.

alispán h.
Stroia s. k.

Nr. 365/1910. [238] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Vârtop**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs în „Telegrafnl Român" cu termin de 30 zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare antipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură şi
3. $^1/_4$ jugăr grădină.

Concursele se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Abrud, 25 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter

Nr. 94/1910 [221] 3—3

Concurs.

Pe basa conclusului sinodului parohial şi a veneratei resoluţiuni consistoriale din 1 Iunie a. c. Nr. 6110 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" pentru postul de capelan lângă neputinciosul paroh din **Ungra** tractul Cohalmului cu dreptul de succesiune în această parohia de clasa III-a.

Emolumentele sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. Congrua întreagă este reservată numai pentru bătrânul paroh.

Concurenţii să trimită în terminul indicat cererile lor subscrisului oficiu protopresbiteral, şi, încunoştiinţând mai înainte pe paroh, pot să slujească, să cânte şi predice în biserica de acolo în vr'o Duminecă sau sărbătoare.

Cohalm, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Edict de licitaţiune.

Comuna bisericească **Laz** vinde prin licitaţiune publică, care se va ţinea Duminecă în 11/24 Iulie la 3 ore după ameazi în localul şcoalei, pădurea bisericii de circa 7 Jugăre catastrali, în locul numit: „Dosul trunchiului".

Preţul strigării 1408 coroane — vadiu 10%.

Condiţiunile de licitare se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Se observă că această pădure constă din 235 bucăţi lemne de stejar bune de lucru, şi 234 lemne de fag de lucru şi de foc în mari dimensiuni.

Laz, în 15/28 Iunie 1910.

Oficiul parohial gr.-or.

Ioan Mihu
paroh.

(222) 3—3

Nr. 177/1910. (225) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 392/1910 [224] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale rom. gr.-or. din **Târnava** şi **Târnaviţa** tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

a) Dela biserică cor. 600, cuartir în natură lemne de foc şi pentru grădină cor. 20, eventual însăşi grădina.

b) 400 cor. întregire dela stat, ce se va cere. Invăţătorii aleşi vor fi deobligaţi a cânta în Dumineci şi sărbători în biserică la utrenie iar la liturgie cu elevii de şcoală.

Concurenţii au a-şi înainta petiţiunile, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, şi fiind posibil a se prezenta în o Duminecă ori sărbătoare în comună, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 18 Iunie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral.

Zevedeiu Murăşianu
protopresbiter.

Nr. 312/1910 [230] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a doua din **Gurarâului** protopresbiteratul Săliştii se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela întâia publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu această parohie, de clasa I-a, sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoţeşti.

Ceice doresc a ocupa acest post, trebue să-şi înainteze subsemnatului oficiu protopopesc, în terminul indicat, concursul întruit cu toate documentele, în sensul §-lui 32 din „Regulamentul pentru parohii". Iar în sensul §-lui 33 din acelaş regulament, cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului, concurenţii se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a ţinea predică, a cânta şi eventual a celebra.

Săliste, în 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
adm. prot.

Nr. 178/1910. (226) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** şi **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 448/1910. [236] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Adause cincenale conform legii după anii serviţi aici.
3. Cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiţi cei ce vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistriţa, 23 Iunie (6 Iulie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Bistriţei în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 261/1910 prot. [231] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Hoghilag**, filie la **Elisabetopole**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie iar 200 cor. din alodiu comunal, cuartir în natură şi lemne de foc.

2. **Păucea**, salar 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, relut de cuartir şi lemne de foc.

3. **Richişdorf**, cu salar 600 cor şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, cuartir în natură şi lemne de foc.

La toate aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi din partea statului.

Reflectanţii la aceste trei posturi, îşi vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în termiuul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie.

Mediaş, 23 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 287/1910. [227] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 3-lea învăţătoresc la şcoala noastră din **Topârcea** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul împreunat cu acest post este: 100 cor. dela biserică; 900 cor. din visteria statului; 40 cor. relut de cuartir dela biserică şi 20 cor. pentru grădină tot dela biserică.

Celce doreşte a ocupa acest post, se va prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, având alesul să fie şi instructorul şi conducătorul cântărilor liturgice.

Concursele, instruite cu *toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar*, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document nu se vor lua în considerare.

Săliste, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopopesc în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Lupaş
adm. protopresb.

Nr. 239/910. [229] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învăţătoresc dela şcoala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învăţător se cere să aibe cunoştinţe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Sebeşului şi concurenţii au a se presenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Sebeş, 22 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 449/1910 prot. (228) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" şi anume:

1. **Sighişoara**, un post învăţătoresc cu salar anual de 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuinţă în edificiul şcoalei, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12, şi dela 13—15 ani şi a ţinea în mod perondător cu ceialalţi doi învăţători în Dumineci şi sărbători strană în biserică fără altă remuneraţie.

2. **Daneş**, un post învăţătoresc cu salar de 1000 coroane în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcoalei, relut de lemne 40 coroane şi $^1/_4$ de jugăr de grădină.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

3. **Şard**, cu salar anual de 1000 coroane. şi anume dela popor prin repartiţie 200 coroane, 200 coroane dela consistor, restul de 600 coroane întregire dela stat, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Cuincuenal numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Aleşii la aceste posturi sunt datori a instrua elevii de toate zilele şi cei de repetiţiune în cântările liturgice, şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători în regulă fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruate în conformitate cu egile în vigoare, sunt a să aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, 20 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Dela **Libraria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă"* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 41—

Preț redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preț redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

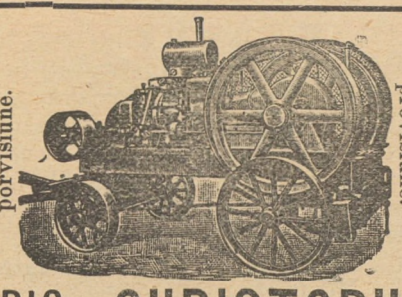

Se caută agenți cu porvisiune.

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu și Locomobilele **stau azi în primul rând.**

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 11—19

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht·

și marca căprioarei.

(190 b) 2—5

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 8—26

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

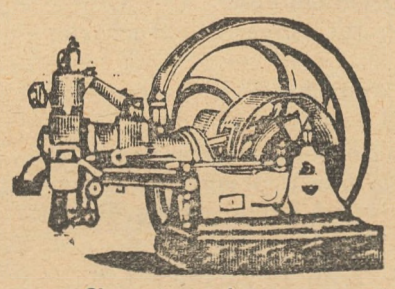

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 1—12

Capital soc.: K 150 000. **Telefon Numărul 20.**

„LUNCANA“

institut financiar, societate pe acții în Marghita (comitatul Bihor)

și-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea.

Se ocupă cu toate operațiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenți, hipotecare, de cont-curent, lombard, etc. etc.

Primește depuneri cu **5** și **5½%**, după mărimea sumei și durata depunerei.

După depunerile instituțiunilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plătește institutul.

(232) 1—3 **DIRECȚIUNEA.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latu e, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 44—52

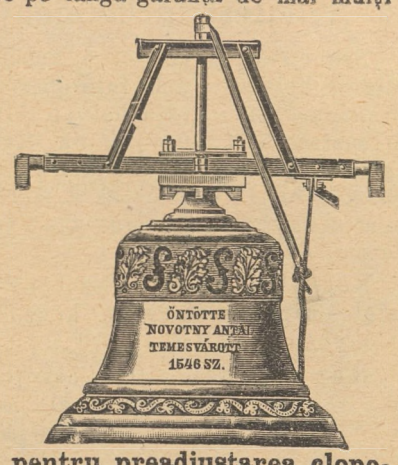

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 30—52

Telefon 172.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.